

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnek s pontosan és jutányosan közölhetik.

Aprilelejen kezdődő 1. évi példányokkal borítéktalanul 2 f. 40, postán 3 fr. 30kr. szolgálhat a szerk.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország, Kinevezések. Magyar tudós társaság. Két kamrai rendszer a megyékben. Socialis irányok. Lapszemelvény (a Pester Zeitung.) Borsodmegyei közgyűlés. Adatok a pápai benső élet köréből. Levél Jász-Berényből. Budapestinapló. Ertesítés a Valeroféte gyár-egyesület megszűntetése iránt.

Ausztria (Törszefogások a középponti vasut-vállalatnál; legközelebbi tudósítás Prágában a Moldva szörnnyü kiöntése iránt)

Spanyolország (udvartartási költség fölötti heves viták; választók's választathatók kellei iránt törv. javaslat.)

Anglia (zsidók körüli nézetek; ellenzéki szempontok Peel pénzügy terve iránt; s idegenek segítő társaság Londonban)

Franciaország (A Presse és Globe kezelői közt történt párbaj részletei; követkamrai indítványok.)

Magyar- és Erdélyország.

Ő cs. s. ap. kir. Főlsége Eszterházy Pál herceg Sopronmegye főispánját saját kérelmére a megyei kormányzattól fölmentvén főisp. helyettesé Rohonczy Ignác első alispánt kinevezni; továbbá gróf Batthyány Imrét Zala megye főispánját szinte saját kérelmére a megyei kormányzattól fölmenteni s főisp. helyettesé gr. Festetics Leót kinevezni; hasonlóképp Gyürky Pál krassómezei főispánt is önkérelme következtében — eddigi hivatalodásával legfels. kir. megelégülésének nyilvánítása mellett — a megyei kormányzattól fölmentvén, főispáni helyettesé Kiss András első alispánt kinevezni; báró Perényi Zsigmond ugcsoi főispánt pedig azon hivatalánál fogva, mellyel a n. m. hétszemélyes törvényszéknel visel, a megyei kormányzattól fölmenteni, s báró Perényi Gáborrt eddig beregmezei főisp. helyettesét ugcsoi; Lónyay Jánosst eddig magy. kir. udv. kancelláriai tanácsost pedig — egy uttal díjféltés-elengedés mellett es. k. titkos tanácsos ezimmet diszesítvén — beregi főisp. helyettesé kinevezni; továbbá gróf Nádasdy Ferencz mosonymegyei főispánt hasonló hivatalminőségben Árva áthelyezni, mindazáltal a megyei kormányzattól azon méltóságánál fogva, mellyel mint erdélyországi hivatalnok felruházva van, fölmenteni, és Mosony megye főispánjává gr. Zichy Henriket, eddig kir. táblai bárót kinevezni legkegyelm. méltóztatott.

Magyar tudós társaság. Az író közönség ezennel figyelmessé tétetik a m. tud. társaság XVd. nagy gyűlése által közzé tett következő jutalomkérdésekre: I. Nyelvtudományi: Adassék elő nyelvünk kifejlődésének története, azaz, a' fennlevő nyelvmélekek nyomán indulva, mutatassanak ki azon változások, melyek ezen nyelvünk, szóalkotási, hivatási, köleszési, ragozási és szóköltési tekintetben, időről időre, általment. — II. Történeti: Készítsenek bármely, még eddig külön le nem írt, magyar-birodalmi vármegye, vagy terjedelmesebb vidék, vagy nevezetesebb város történeti, földirati és statistikai leírása; oklevelek s egyéb eredeti és hiteles kúrtók szerint. — III. Mathematicai: Mik a' képzetes mennyiség tulajdonságai, s mind analitici, mind mértani értelmök? — IV. Törvénytudományi: Fejtessenek ki a' polgári törvénykezési eljárások czéljai, fajai és kellei, adassanak elő a' hazánkban divatozott és divatozó eljárások, tökélyeik és hibáikkal együtt, figyelemmel a' művelt nemzetek törvénykezéseire. — Jutalma mindeniknek ötven arany; a' beküldés határnapjával, mellyen túl semmi felelet el nem fogadtatik, ujabban 1846. martius 31ke állapotattott meg: midőn azt, írója nevért rejtó peccéses levélre hivatkozó jelgével a' titkokat veszi által. A' beküldött másolat, melly ki nem adatás esetében is az academia levéltárában marad, a' nélkül, hogy a' szerző a' munka sajátjágijogát elvesztené, idegen kézzel és tisztán írva, lapozva, köve küldessék. Ha a' jelgés levél felbontatása után kiteszenék, hogy a' munka saját keze írása a' szerzőnek, ez a' jutalomtól elesik. Az ötven arany jutalom kívül másod, sőt harmad karbelinek találandó felelet is kiadhatik, ivenként szabandó tiszteletdíj mellett, ha a' szerző másképp nem rendelkezik. — Kelt Pesten, a' m. tud. társaság kisgyűléséből, mart. 26. 1845. D. S. C. h. e. d. e. l. F. titkokok.

Két kamrai rendszer a megyékben.*)

Midőn a' két kamrai rendszert az országgyűlés és a' sz. kir. városok analogiájára, a' megyékben is behozhatónak és behozandónak vélem, nem kívánom azt úgy értetni, mintha a' legkisebb adminisztrationalis tárgyakat is, p. o. egy szolgabírónak nyomozás végetti kiküldetését, minden körlevél kihirdetését sat. mindig két külön tanácsban ohajtán tárgyalatni; ezek tovább is vegyes ülésekben vétetnének fel s csak olyan tárgyak utaltatnának két külön tanácsra, mellyekről azt:

- a) vagy az elnökség;
- b) vagy minden jelenlevőknek legalább ötöd része;

*) Füzér a' törvénytudományból.

c) vagy egy tanácsnak (akár a' felsőnek, akár az alsónak) valamennyi jelen levő tagjai kívánnak.

Igy az elnökségnek a' rögtönzeni kívánó többség ellenében; — a' kisebb pártnak a' hatalmas ellenében; végre egy tanácsnak a' másik ellenében azon védszer adatnék kezébe, hogy a' tárgy két külön testület által külön fontoltassék meg, és csak mind ketteje megegyezésével döntetheték el.

Ezt előre bocsátván a' két kamra szerkesztetetését körülbelül következőképen képezem:

- A' felső tanács állana:
- a) A' megye tisztviselőiből, (magistratus).
- b) A' főpapokból és magnásokból.

c) A' táblabírák közül annyi egyedből, hogy azok száma legalább másfél, és legfeljebb két annyi volna, mint a' megyei tisztviselők száma. Ezen táblabírák tisztujtáskor azon módon választatnának meg, mint a' tisztviselők, de nem három évre, hanem egész életökre, (hivatásuk némileg az is levén, hogy a' tanácskozásokban az állandóság elvét képviseljük az időtlen újítások vágya ellen) úgy hogy minden tisztujtás alkalmakor csak az időközben halál által megürült helyek töltetnének be új választások által.

Az alsó tanács, mellyben természetesen a' felső tanács tagjainak ülése és szavazata már nem volna, állana:

- a) Az ügy nevezett politicusokból, kik t. i. valamely egyházi, közállományi, vagy tudományos hatóságától valamely tudományból diplomát nyertek, illyenek p. o. a' lelkészek, ügyvédek, orvostanárrok, mérnökök, vagyonra minden tekintet nélkül.
- b) Azok, kik nem diplomaticusok ugyan, de annyi fekvő nemesi birtokkal bírnak, hogy egyenként a' megye közös terhehez legalább egy század részben járulnak s így, ha a' megye 10 ezer frtnyi segedelmet fizet, legalább száz frtot fizetnek.**)

c) Azoknak választott képviselőiből, kik sem az első sem a' második categoriába nem tartoznak. Azon kérdést pedig: hány egyed választson egyegy képviselőt, véleményem szerint általános törvény által meghatározni nem lehet, mivel ez a' szavazók számától függ, melly, mint tudjuk, a' különféle megyékben nagyon különböző; azért elég volna törvény által azon általános elvet kimondani, hogy a' képviselők száma sehol sem lehet oly nagy, hogy magában általános többséget képezhessen, és így a' két első categoriák szavazatit megsemmíthesse. Egyébaránt ezen képviselőktől, miután a' tudósok és gazdagok már különben is a' két első categoriához tartoznak, nem kívánnék egyebet, mint azt:

- a) hogy magyarul olvasni és írni tudjanak;
- b) hogy legalább 40 esztendősek legyenek;
- c) hogy bűnvádi (criminalis) büntetés alá soha se estek legyen.

Ezen rendszert bővebb taglalással motiválni talán nem szükséges, miután már k o r t e s k e d é s czímű minapi értekezésben aziránti nézeteimet bővebben előadtam. Fabriczy Sámuel.

Socialis irányok. Már a' Pesti Hirlap keletkezte előtt s annak létezése közben voltak a' socialismus felé hajlásnak hazánkban némi jelenségei észrevehető; országgyűlés szétoszlása óta határozott alakot ölte magára s mint bizonyos irányu cselekvés tűnt az föl, mi előbb vagy mint mélyen rejtetett sovargás, vagy mint vermes reményeket tápláló vágyakodás még csak csirájából kezdde fejlődni.

Azok, kik egyfelől alkotmányos formáinkat megannyi burok gyanánt tekintik, mellyek akadályul vannak jobblét felé irányzott törekvéseinknél,

más felől meg füstbe ment szép reményeik elparologta után elhítheték magokkal, miszerint köztünk immár azon elemek, miknek életmüködése által a' százados formák korszerű idomítása eszközölhető volna, nem bírnak többé ama' rugalmassággal, a' melly megkívánatnék arra, hogy a' fönálló institutiók lehető legnagyobb kiméltetése mellett sőt azok védpajzsa alatt szebb jövőnk nagy munkájának alapköveit megvethetnők — nyíltan kimondák — s ép e' határozott föllépés tanujele szilárd eltökélésüknek — miként ha fojtó növény által körülfont galyként elkorhadni nem akarunk, olly uton kell s pedig hovahamarább megkezdenuk jövőnk biztos megalapításának előmunkálatait, melly már egy előre elegendő kezességet nyújt az iránt, mihez képest a' kütűttük czél felé intézett törekvéseink folytán vagy épen nem vagy sokkal kisebb mértékben — mint egyébként történnék — fognánk gátoltatni a' főnebb érintett formakötélekek által. A' tér, mellyen biztos jövőnk előcsatájának kivivatni kellene — socialis térnek lön elnevezve, s az alak, melly ez új irányu törekvésre ruháztaték, egyesületek neve alatt ismertetik.

Kétségkivül azon gondolat vezérlé reformereinket ebbeli lépésöknél, hogy majd apró és nagy, tehető és szegény, buzgózkodó, meg hidegen számító, áldozatra kész és önző, merész és ingadozó — kiki saját szemüvegén nézve ez általános fusiót, meg fognának győzetni a' föl, mi iránt egyébkint okos embernek in abstracto kétsége ugy sem volt soha — miként egy akarat s közös erővel munkálkodás eredmény tekintetében sokkal inkább ajánlatos, mint az egyesítendő erők elágoztatására alapított rendszer, melly mellett bizonyos fél szinte megféleli faradozása jutalmát; ámde — egészben az eredmény jóval kisebbre olvadván le, most sokkal nehezebben határozhatni meg: mellyik félnek jutand legnagyobb rész a' kivívott sikerből, e' mellett meg szünet nélkül szem előtt áll azon bizonyosság, miszerint a' sors kegyelte, armány-vezérelte, munka-biztosította, vagy ésszel páros becsületesség-segítette kisebb fél jutalma a' díj nélkül hagyott nagyobb rész rövidségét vonandja okvetlenül maga után.

E' nézetben rejlik némileg végoka minden egyesülésnek, összetársulásnak, mert más szavakkal az egész okoskodás mivel sem mond többet ama régi axiománál: ki munkásságának olly czélt tűzte ki, mellyet egyedül csak többek folyvásti közre dolgozása után közelíthetni meg, aként szabja ki az együttmunkálás határait, miszerint a' lehető legnagyobb rész munkaarányu nyeresége nemcsak lehetlenné ne váljék, hanem már a' priori több mint valószínűnek ismértessék.

Tán soha nagyobb számu, elágzóbb irányzatu társulatok nem léteztek, mint korunkban; nemcsak Europa s az életerős Amerika nyujtnak erre napon-ta új meg új példát s tanuságot, hanem maga azon föld is *) mellynek ős lakóji századok óta mozdatlanul maradtak akár szellemi fejlődés akár anyagi jóllét tekintetében, napnál világosabban mutatja, mi óriási erőt foglal magában az egyesülés, s mi roppant eredményeket képes előteremteni. Mi, kik tapasztalásból tanultuk miként gyakorta még a' leggyönyörűbb teoriák is megezáfoltatnak az élet által; a' kik ennél fogva elméleti tanoknak — ha ezek társas életünkre vonatkoznak — tűzpróbájaul tekintjük a' gyakorlati alkalmazást — széttekintve a' világszerte létező társulatok vagy egyesületek fajain — elvitathatlanul bebizonyultnak hiszszük lenni azon igazságot: mihez képest minden összetársulási vagy egyesülési kísérletek közül sikerrel csak azok dicsekhettek, s dicsekhetnek, a' mellyek cselekvésök irány- s alapjaultársadalmi együttlétünk alapelveit s irányát választották; míg ellenben minden ollyatén merénylet — másként nem nevezhetjük — melly ezekről eltérve sőt ezek-

**) Felesleges mondani, hogy ezen számokon tágit-hatni is, s főkép a' mivelttség fokozatához képest egy századrész helyett p. o. egy ezredrészt is tehetni; a' czéi nem az leyén, hogy csupán a' gazdagok, hanem hogy az értelmesek és függetlenek határozzanak.

*) A' keletindiai társaság.

*) A' keletindiai társaság.

*) A' keletindiai társaság.

*) A' keletindiai társaság.

*) A' keletindiai társaság.

*) A' keletindiai társaság.

*) A' keletindiai társaság.

*) A' keletindiai társaság.

kel ellenkezőleg akart kilépni a' eszelekvés nagy színpadára, nem hogy sikert arathatott volna, de jobbára legnagyobb erőfeszítések dacára is akként porlott szét, hogy áldozatként temetné romjai alá magokat a' merény főbb hóseit.

Nem akarjuk ez utóbbiakhoz számítani mindazon szerencsés és szerencsétlen kimenetelű politikai kísérleteket, mik a' főnálló társadalmi állapot változtatására szoktak ugyan irányoztatni, de az alapul szolgáló örök igazságokat nem bolygatják sőt legfőbb törekvések elkövetkező siker esetére, új alakban de ugyanazon alapokon állítani föl a' status nagy épületét; illyes kísérletek nem annyira elvek és formák ellen támasztanak, mint inkább azoknak időközben történt, később folytatott 's elvégre majd elviselhetlen eredményekben mutatkozó hibás alkalmazását illetőleg, 's azért a' régi gépmű félretétele a' mondott esetekben közvetlenül nincsen szándékba véve, hanem legföljebb azért keletkezhetett az egész merénylet, hogy a' statusgép alkatrészei 's ezek benső összehajlását szemügyre vetvén mind az, mi azok összehangzatos működését lehetleníti, kivettessék, azon részek pedig, mellyek kellőleg elhelyezve nem volnának, annak rende szerint kívánt uton és helyen alkalmaztassanak.

Nemzetnél, melly tudja, hogy a' tökéletesülési megállapodás valóságos visszaesés szokott lenni, olly irányu törekvések, mint az imént kijelöltük, nem hiányoznak, 's egészen hiányzaniok nem is szabad, mivel azok megannyi életnyilatkozások, tanúsítók az erőt és akaratot, mellyel a' nemzet magasabb céljait megközelíteni vágyakszik; ezen vágyódás teté változása ismét sok és különféle uton történhetik, az elfogadott országosi elvek 's meglevő kormányrendszerhez képest elannyira, hogy a' honpolgári jogok mindenkivel közös gyakorolhatási szabadsága gyanánt fogadtatik 's tiszteltetikegyhelyütt az, mimás viszonyok közt, 's egyéb kormányzási elvek befolyása mellett a' polgári vétségek büntetésére legmélőbbjaként üldöztek.

Alkotmányos országban az illy javítási törekvés gyakoribb 's kevesebb veszéllyel jár, mint abszolút kormány alatt történhetnék; gyakoribb azon oknál fogva, mivel nincsen már előre a' statusgépzet szerkesztésekor megállapítva, hogy reform-kísérlet egyedül csak fölülről várandó; kevesebb veszélyes, mert mint főnebb is érintve volt, az illető reformerekügyessége 's belátásátul függ olly alakban tüntetni föl szándékba vett terveiket, mellynél fogva nem hogy kárhözhatástól kellene tartaniok, hanem inkább magától az alkotmánytól várhatnak védelmet 's erősítést.

Láthatni ebből, miként alkotmányos országban a' nemzet alaptörvényeivel egyeztethető bármi reform — ha egyébkint életre való, 's nem pusztán érzélgő kebel buzgózkodása vagy hígvelő ábrándozása — támaszt és gyámolt talál a' törvényekben, 's nem kell attól tartania, hogy egyesek kislelkű feltékenysége, szűkkeblű elfogultsága elfojtandja még csirájában azon kezdetet, melly kellő részvét ápoló melege mellett, idővel jöjjétet 's fényt volna árasztandó a' hazára; — ellenben kitészik az is, miszerint olylyas ujitások, mik ellen egyesülten — in complexu — kelnek ki azon osztályok, mellyek az alkotmányos javak 's jogok birhatására legközelebb hivatvák — az illy ujitások egyenesen a' meglevő institutiók ellen intézetnek. Ezen ujitási kísérleteknél ismét kettő jöhet kérdésbe: először ugyanis kérhetni: vajjon a' tervezett ujitás teljességgel mellőztetni kívánja é az előbbi formákat, 's egy egészen új statusgép kiállítását szándékolja é? 's másodsor szemügyre vehetni, ha tán a' készülöben levő reformizgalom csupán a' létező institutiók tagítását kívánja é munkába vétetni?

Első esetben nem lehet természetesb, mint hogy a' radical reformerek ellen harezra kel mindaz, ki az eddigi állapot alapföltételeinek továbbra is főnmaradását ohajtja, akár mivel a' haza közjavát azok által leginkább hiszi biztosítva lenni, akár mivel azon föltételek ollyanok, miknek védszárnyai alatt az illetőre — legyen az egyes ember vagy a' társadalom bármi nagykiterjedésű osztálya — több jó és haszon háramlik, mint a' tervezett új rendszer behozatala után reménylhető volna. Ez esetben tehát az ujitók ki nem kerülendik ama vádat, miszerint ők egyenesen a' status alapbiztosítékait kívánják fenékből kiforgatni, 's a' társadalmi rend semmivé tételén munkálkodnak; azok pedig kik a' reformnak ellene szegülnek, nem leendnek kénytelenek közvet-

lenül saját jogaik védőiként föllépni, hanem a' haza és közjóllét veszélyeinek elhárításavégett mondandják magokat fölfeigyvertetteknek.

Ha pedig a' reform nem kívánja újra öntetni a' status gépezetét, hanem csak tágitni akar a' létező formákon, ekkor mindenek előtt azt leend szükség tisztába hozni: mennyire valók 's alaposak azon kifogások, mikkel az alkotmány illetetik, minők azon javítási módok és eszközök, mikkel az új tervkinálkozók, 's főleg mennyire illeszthetők a' tervezett új alkatrészek a' meglevő régi gépműbe? Ez utóbbi kérdés szerfölött nagy fontosságu, 's legtöbb reformkísérlet rajta mint hullámtorlat sziklatömegben — megtörik, 's örökké semmivé leszen; — közönségesen e' harmadrendű kérdés így szokott eligazittatni: mind ez elméletben igen szép, majd elválik, mennyire álland meg a' gyakorlati alkalmazás terén; 's midőn az új tanok alkalmazhatósága vizsgálóra vétetik, világosságra jő, miként az ajánlott új géprészek — pusztán elméleti tanok az alkotmányos viszonyok tisztába hozatalára vonatkozólag — nemhogy belé illenének a' régi mozgonyba 's annak hiányait pótolnák, hanem inkább ollyatén öröklést 's akadékoságot idéznek elő, melly közben az összes erőmű hatása minduntalan gátoltatik, a' többi részek között főnállott harmonicus együttműködés lassanként megszűnik, a' külön tényezők kikapitva saját körükből, rombolnak hol segíteni, dúlnak hol alkotni kellene, — szóval az egész állomány sebes léptekkel közelít a' vég föloszláshoz.

Hazánkban egya' vélemény arra nézve, hogy századokon át majd elviselhetlenekké növekedett hiányaink hovahamarabb pótoltassanak; hogy azonban ezen általános szükség érzete mellett alig sikerült eddig csak valamieskét is létesíteni azon szerfölött sokból, mi bevégeztetést vár, főleg annak tulajdonítandó, mivel, mint már több ízben általunk 's mások által is elmondottat, nem minden theoria állja ki az alkalmazás tűzpróbáját, 's jobbára azon tanok, mik elméletben — főleg fölületes hallgatók előtt gyönyörűen hangzanak, olly kevesse voltak alkotmányos formáinkhoz illeszthetők, miként észszerűbbnek látták hazánk mélyebben látó 's a' gyakorlati soha egészen nem feledő férfiai mindjárt kezdetben ellenzeni 's meggátolni amaz új tanok életbe léptetését, mintsem végtelenül sok bajaink tömegét még azzal is tetézni, hogy alkotmányos létünkkel össze nem férő, incompatibilis doctrinák alkalmaztatásának tér nyitvatván, azok káros következei ellen lenne fölhasználandó nagy részben azon amugy is csekély erő, melly hazánk legérezhetőbb hiányainak pótlására fordítandó.

Az elmélet emberei, kik ránk 's alkotmányos viszonyinkra nem alkalmazható tanokkal árasztának el bennünket, — eddigelé csak az imént kijelöltük értelemben kívántak reformálni, úgy t. i. hogy a' meglevő alkotmányos alap szélesbítettessék, 's régi institutióink tagittassanak; — szándékjok tisztasága e' téren soha kétségbe nem vonatott, 's korholás vagy helyreigazittatás leginkább azért használtatik ellenökben, hogy tanaik gyakorlati hiányairól meggyőzötve hagynának föl a' főnhangon kezdett 's darab időig folytatott leczkézéssel, 's ismernék el lassanként, hogy ha a' nemzet ujitási kísérleteiknek okvetlen hitelt nem ad, az koránsem azért történik, mintha a' nemzetben fogékonyság a' jó iránt 's életrevalóság teljességgel hiányzanék; hanem főleg azon oknál fogva, mivel találkoznak még a' nemzet egyesei közt ollyanok, kik a' kimondott eszmét, a' föllállított elvet nem pusztán 's egyedül úgy tekintik, a' mint az tankönyvekben írva áll, hanem átviszik az élet ezernyi ezer bonyodalmai közé, 's látván azok idétlenségét vagy épen káros létét — hazafni köteleességül tekintik a' nemzetet tévtanok elől óni, más részt meg a' theoria embereit tanaik gyarlóságával megismérkedtetni.

A' socialis kísérletek nem szorítokznak olly szűk körre, mellyet a' főnálló institutiók figyelembe vétele szabna elejökbe; a' socialisták sokkal tovább mennek, 's megtámadva a' társadalmi lét alapjait, egészen új categoriákat föllállítani szándékoznak. Attól ugyan nem tartunk, hogy hazánkban a' socialismus magát egyhamar befészkelje, erre nézve — egyéb külső okok hiányoztán fölül — megnyugtatt bennünket jó keleties természetünk; — azonban mivel, mint soraink elején is érintettük — nálunk is vehetők észre némi jelei a' socialismus felé hajlásnak, megérdemli ezen tárgy, hogy habár csak mint egyike azon új tanoknak, mikkel korunk itt ott bibe-

lődik — közelebről megismertessék. Ez okból közölni fogjuk azon értekezést, melly e' tárgyra vonatkozólag a' külföld egyik künőbb capacitása által tartaték; későbbben pedig alkalmat veendünk magunknak, széttékinteni a' hazánkban tapasztalható ugynevezett socialis téren működés fölött, hogykitéssék, mennyiben felelnek azok meg a' választott elnevezésnek.

Lapszemelvény: (a' Pesther Zeitung.)

Midőn hazánkban köztudomássá lett, hogy 'Pesther Zeitung' név alatt német nyelven politikai hírlap fog megjelenni, sokaknál sokféle sejtelmekre szolgáltatott ez alkalmat, mit azon körülmény is nevelt, hogy a' programban ez magát a' negyedik rend számára írottak nyilatkozatá; ebből némelyek azt vélték, hogy kizárólag az arisztokratia ellen leend irányozva, mások, hogy a' köztünk lakó németajku feleinket összetartásra 's magyarság elleni dacra fogja buzdítani, sőt voltak, kik több külföldi cikkek után olly organumnak vélték, melly az itt lakó német ajkuakat Németország lakosival összehajlás szándékából, azoknak fogja kedvezésméiket védelmezni, kik Magyarországot, minthogy ez az örökös ausztriai tartományokkal egy fejedelem által kormányoztatik, ugy szeretik tekinteni, mint Németország függelékét; végre voltak, de talán kevesen, kik azt hitték, hogy ezen lap felfogandja azon egyedül üdvözhető eszmét, miszerint Magyarországon törvényileg most már csak magyar nyelv és nemzetiség lehetvén, csak az hathat, ki ezt felfogni 's arra dolgozni képes, hogy ezen törvény-parancsolta eszme testté válhassék. — Előzvényekre támaszkodva örömmel láttam, hogy nem esalódtam, mert a' tisztelt szerkesztő urnak mult évben még a' magyar nyelv iránt szentesített újabb törvény előtt irt „Portfolio, oder Beiträge zur Beleuchtung ungarischer Zeitfragen. 1844.“ — czimű könyvét olvasván abban a' magyar nemzetiség iránt minden magyarországi németajkunak, főleg pedig erdélyi szász honfitársainknak vezérezelmű szolgálható olly szép rokonszenvet találtam, mellyet német nyelven olvashatnom kellemes érzés volt, a' sok jeles hely közül csak egyet idézek elő, lap 238ik: „Wer sich an die Nothwendigkeit ungarisch zu lernen, flößt der Verlangt für den deutschen Ansiedler etwas, was ihm nirgend, unter welchem Volke er sich auch niederlassen, gewährt wird. Will die deutsche Nationalität eine unbefleete Jungfrau bleiben, so sige sie daheim, und gehe nicht auf die Wankerschaft, wo sie zur alten Jungfrau wird, wenn sie die Hand des Fremdlinge auschlägt, oder sie erobere sich unter welchem Breitengrade immer ein Neubeufstand über'm Meere! — Du füllst Vater und Mutter verlassen und dem Manne anhängen, wird auch hier seine volle Geltung haben. Wer sich aus heimischen Verhältnissen herausreißt, muß sich in fremde einleiben, wer alte Bande zerreißt, muß neue anknüpfen, denn der geistige wie der physische Mensch bedarf eines Bodens auf dem er wurzelt! azaz: Ki azon akad föl, hogy a' közénk települöknek szükségkép magyarul kellend tanulniok, az ollyasmit követel a' német gyarmatosak irányában, mit ezek — a' föld barmelly népénél települjenek le — soha nem nyerhetnek meg. Ha a' német nemzetiség széplöten szűz kíván maradni, csücsüljön otthon, hol szűz marandand, 's mondjon le minden vándorlásról, így aztán — ha az idegen kerőt elutasítja — idővel agg szűz fog válni belőle; — vagy pedig hódítson tengeren túl a' szélesség bármellyik foka alatt maga számára új Németországot! — Hagyd elapadást és anyadát, 's légy hű követője férjednek! — az irás ime' szavai itten is egész érvényességűek. Ki magát a' a' hazai viszonyokból kiszakítja, annak idegenekkel kell egybe fornia; ki a' régi kötelekeket eltépi, ujjakkal kell magát körülöveznie; mert ember valamint fizikai lényegére ugy szellemére nézve nem lehet el föld nélkül, mellyben gyökeret verhessen. — — — — — Ezt elég világosnak tartom! mint-hogy pedig az általam elfogadott elv szerint mindenki addig jó, míg ellenkező nem bizonyittatik elene be, fel nem tehettem, hogy ugyanazon t. Glatz Eduard ur, ki így irt 1844ben, erről megfeledkezve 1845. évben ellenkező irányban működék, 's magát azon kellemetlen állásba helyezze, hogy ezen munkájából vehető idézésekkel magát minduntalan compromittaltathassa; ezeket szemem előtt hordva, mint mondám, örömmel láttam várakozásomat teljesedni. Vezérezikében az utolsó országgyűlés törvényei fölött tart helyes szemlélt 's a' magyar nyelvet illető törvényre ezt mondja: „a' magyar nyelvet illető törvény hihetőleg megszünteti a' különféle nemzetiségek közötti aggasztó viszálykodást, ezen törvény a' nemzetet örökre magyar nemzetnek

...k. Ez okból kö-
ly e' tárgyra vo-
bb capacitása ál-
kalmat veendünk
nkban tapasztal-
müködé föltt,
azok meg a' vá-

her Zeitung.)
ett, hogy ,Pester
n politikai hirlap
sejtelmekre szol-
körülmeny is ne-
agát a' negyedik
; ebbül némely-
z aristokratia el-
y a' köztünk lakó
s magyarság el-
ak, kik több kül-
vélték, mely az
ág lakosival ösz-
ia kedvencz-esz-
szágot, minthogy
al egy fejedelem
tekinteni, mint
váltak, de talán
n lap felfogandja
t, miszerint Ma-
már csak magyar
ak az hathat, ki
s, hogy ezen tör-
hassék. — Előz-
ttam, hogy nem
eszű urnak mult
szentesített ujjab
Beitragé zur Be-
814." — czimü
nemzetiség iránt
nak, főleg pedig
ézelmuil szolgál-
am, melyet né-
ézés volt, a' sok
c elő, lap 238ik :
ch zu lernen, flößt
er was, was ihm
auch niederlassen
alität eine unbefle-
und gebe nicht auf
gfrau wird, wenn sie
oder sie erobere sich
Neubeutischland ü-
Rutter verlassen und
feine volle Geltung
niffen herausreißt,
Bande zerreißt, muß
er physische Mensch
! azaz : Ki azon
nek szükségkép
yasmitt követel a'
it ezek — a' föld
soha nem nyer-
g seplőtlen szűz
hol szűz mara-
rlásrul, így aztán
idővel agg szűz
óditson tengeren
att maga számá-
lapadát és anyá-
! — az irás ime'
nek. Ki magát a'
nak idegenekkel
elélékeket eltépi,
mert ember vala-
mére nézve nem
keret verhesen.
ak tartom! mint-
elv szerint min-
bizonyítottik el-
anazon t. Glaz
l megfedekezve
ködjék, s ma-
zze, hogy ezen
gát minduntalan
im előtt hordva,
kozásomat telje-
szágyulés tör-
a' magyar nyelv-
a' magyar nyelv-
ünteti a' külön-
viszálkodást, e-
gyar nemzetnek

bélyegzi, mert a' király, törvényhozás, kormány és törvényszékek *) nyelve a' magyar s az egység szalaga, mely az egész országot egygyé alakítandja, a' haza több millió lakosai körül fonatott, de ez által határ van téve az igazságos követelésnek. Ez bennünket megnyugtathat, mert látjuk, hogy azokat, kik nyelvünkben jártassággal akár nem tanítatás, akár bevándorlás, akár talán nem akarás miatt nem bírnak, arról kívánja felvilágosítani, hogy most magyar nyelv-tudás nélkül boldogulni nem lehet, s ki ezt nem bírja, az a' törvény szelleme szerint maholnap még falujegyző is alig lehet, s így ingert ad annak megtanulására, egyébiránt felteszem, hogy annak utolsó constructiójában nincs olyasmi rejtvé, miből később nemzet-ellenes törekvés következhetnék, s így a' szép remények torzra változhatnának; — hiszem hogy a' t. szerkesztő eziránt minélelőbb adand megnyugtató felvilágosítást. Legyünk tehát mi is méltányosak, üdvözöljük a' nyelvünket ajánló s így terjesztő új frigyestünket egész magyar őszinteséggel, s törekedjünk vele ezen új nagy célunkhoz! — de a' politika síma és sikamlós pálya, mellyen ugyanazon tárgyan rokonszenyűek közt is gyakori az elágazás, s így meglehet, hogy némelyeket a' magyar hirlapoktól különböző véleménynyeladandó; — azonban bírálát alkalmakor az egyes tárgyat a' lap szellemétől megkülönböztetni ne feledjük, s nemzetiségünk iránt idegen vagy épen ellenes indulatot mindaddig fel ne tegyünk, míg csak ezáfolthatatlan bizonyítványokkal ellenkezőről meggyőződni nem bényelnyitettünk, mitől én előbbi nézetemhez ragaszkodva, nem félek; továbbá jól meggondoljuk, hogy ártatlanra fogott bűn avagy gyanu-kijelentés már sokat ugy elkeserített, hogy olly pályára léptek, mellyről megindulásuk idejében nem is álmodtak; valamint azt se feledjük, hogy illy felekezett organuma iránt nemcsak jogaink, hanem kötelességünk is vannak, melyek elhanyagolása vagy épen porba tipratása a' másik felet is, — noha emberi gyarlóságuból, mert a' haza eszméjének mindenek föltt kell lobogni, s nem mindenki tudja ezt m. g. Széchenyi István urként mindig szeméi előtt tartani, — ön kötelességei más magyarázatára birhatná. Üdvözöljük tehát ezen új nyelvterjesztőnkét egész szívességgel, s ha várakozásunk szerint járand el pályáján, s tán panaszkodni akarunk, azt ne azért tegyük, hogy most megjelent, hanem azért, hogy megjelenésével eddig késett. Rosty Zsigmond.

Borsodmegyei közgyűlés. F. évi febr. 10-én kezdődött közgyűlésünk szeretett első alispánunk megyénk minden ügyágra terjedő körülményes tudósításával nyitá meg, melyben a' közigazgatási s törvényszéki ügyeknek s a' megyei örködés alatt levő pénztárak és intézetek állapotáról szót lássuk tehát előbb ezt, majd később a' zöldasztal szüleményire is kerül a' sor. Örméll értesülénk a' jelentésből hogy tisztelt alispánunk bejárva a' megye nagyobb részét, mindenütt rendet és békét tapasztalt, sehol önkény és zsarlás ellen panaszt nem hallott. A' magtárak telvék, s hogy az életnek még is illy árvan, a' lengyelországi szűk termésnek tulajdonítható. Semmi rendkívüli merény az idén nem zavarta meg a' közbiztonságot, de azért mult évi február első napjától egy év alatt még is 346-an kerültek a' tömlőzbe! Ezek s a' kezesség mellett kinlevők közül 365 kapott ítéletet, a) és pedig 11 halálra, 94 fogásra, 182 testi-, 8 pénzbüntetésre, próbahiány miatt fölmentetett 70. A' rájuk ítélt botok száma hatezer ötszáz ötven és 2350 veszző! Tolvajsgot, vérengzést, gyilkosságot, erdőpusztítást s tilalomtörést legtöbbben követték el. b) A' tömlőz egyegy salonjában 60—70 rab van, kik közül (csak) tíz halt meg, egy pedig vízbe fulasztá magát, megyénk tőle megszabadult. c) Ezután közmegelegüléssel tudatja, hogy Borsod Rdei 16S nap tanácskoztak a' közügyek felett, s a' jegyzőkönyvi iratok

*) Kívánatos s igazságos lett volna emlitenie még, hogy az oktatás is — Fels. urunk kegyelmes biztosítása s eddig ez ügyben már történtek után; s az igazságos igények vagy kívánatok határhőve a' tiszt. szerkesztő szavai szerint akkor leszen igazán letéve, ha majd ezen régóta ápolat hazafi hajtások az említettek minden ágaira nézve országszerte mindenütt valóságra jutnak. A' szerk.
a) A' közönséges évként is ennyi napja van, tehát minden napra egy esik. Közlő.
b) A' hét főbűn teljes számához hátra van még: a' nórablás és bankécsinálás! Közlő.
c) Ő pedig megyénktől, — tehát quitt! — Közlő.

sorszáma mult évben 5805 számra terjed. d) Végre pedig a' megyei örködés alatt levő intézetekről tesz körülményes tudósítást, mit mi csak kivonatban közlünk, nem akarván egészen elaltatni a' nyájias olvasót. A' kisdudovó-intézet tőkéje eddig 6065 pf. 52 kr. volt; ez évben, mint már e' lapokban megemlítettett, az álarczos bál által 1015 pfttal szaporodott. — A' rabdolgoztató intézet kamatozó tőkéje tesz 3200ftot; pénzforgásban van 1200 e. f. Mult évben a' rabok 316 ef. 20 krt tesz s ezzel a' rabok tartási költsége kiméltetett meg. A' Reviczkyféle magtárnak kamatoz 2454 vf. gabnában van 6305 köből, zabban 3996 köből, st. —

Az alispáni jelentés czélszerű javaslatok kíséretében volt előterjesztve s ezért Borsod Rdei választmányt neveztek ki körükből, mely azoknak mikénti életbe léptetéséről véleményes tudósítást adjon s egyszersmind az 1844 év elején tett hasonló alispáni jelentésben foglalt javaslatokat tárgyalja, a' jelentés pedig mint statistikai okirat a' levéltárba tétetni rendeltetett. — Ez után szőnyegre jött az új törvények gyakorlati alkalmaztatásáról szóló választmányi munkálata. A' 12ik t. cz. re vonatkozó pont legelőncebb vitát gerjeszte. Ugyanis Borsodmegye még mult gyűlésében kimondá, hogy a' nemesi pénztár országgyűlési költségének kivétési kulcsa (ha t. i. annak nevezhetni a' vagyonoknak önkéntes bevalását) nem igazságos, s így választmányt nevezett ki, mely az országos pénzügyi választmánynak e' tárgyra vonatkozó munkálata nyomán dolgozzon ki olly kulcsot, mely által az eddigi visszaélések lehetőségig szüntessenek meg. A' RR. kevés módosítással elfogadták a' választmányi munkálatot. — A' miskolczi volt főbíró k. nádori parancs általi fölmentése is élénkebb mozgásba hozá a' zöldasztalt, s a' RR. méltányolván a' nádori levél indokait, a' t. ügyészi kereset alól egészen feloldozák. — Most nyájias olvasóm a' gyűlés teremeiből a' „magyar korona“ vendéglőbe vezetlek át, mert neked is szemtanúnak kell lenned, hogy a' dologról itélhess. Egyik szögletben áll terített asztala mellett a' birbises, másikban két „kucséber“ esőrgötteti Fortuna zacsokját; harmadikban az újságok pihennek egy kis asztalon, s bárány-türellemmel várják az olvasót; a' negyedikben: ott ül ő! — Tan Zampa, vagy Fra Diavolo? Ő nem Fra, csak egyszerű Diavolo! ott ül ő mardosó lelkismérettel szívében, két kettős pisztollyal zsebében! Borsodnak Forintosa ez ember, ki régóta kinyilatkoztatá hogy minden aljas utat is eszközül használand, csak hogy egy országos híru férfúnak ártihasson. És híven gonosz tervéhez kezdi ellene hinteni a' legaljabb rágalmakat, miket józan ésszel elhinni sem lehet. Igen! de e' rágalmak koránsem oda irányoznak hogy a' gondolkodó közönség előtt éressék el a' czél; a' nép és köznemesség az, mellyre illy aljas uton hatni akart társával, kit csak megtekinteni kell, hogy eszménk lehessen a' barbarismus személyesítőjéről. Ezenkívül nemcsak a' legszeplőtlenebb legtisztább jellem, de egyszersmind annak tisztelőji s több tisztviselő ellen is szóra aljas rágalmat. Többen tehát az erény és becsületesség illy gázolóját az elszórt rágalmakért kérdőre vevék, s miután ő az egyenkint ajánlkozónak számolni vonakodik, — illető czimét ruházká rá, mit a' tömött kávéház echoja dörög vissza (vox populi vox Dei) s ekkor lefegyverezve kénytelen pirulva, — ha ugyan erre képes volna — hallgatni eddigi életének elibe tükrözött bűnsorát. — Ez előadás mellett a' köztudomás szól s a' küldöttségi nyomozatok; de egy bizonyos lap levelezője szokott fallaciájával egészen mást beszél, — neki egy országos tiszteletü férfiú leleplezett rágalmazója, egy örökös koholmány raktára: békés polgár, kinek zsebéből mindent szednek ki, csak töltött pisztolyt nem; kinek egész közleményen partoltjához hasonló jelleme kitűnik, ki az aljas gyanúsítás farizens köpenyben, mert hiszen a' jó urnak fogalma sincs a' pietásról, hogy t. i. becsületes embernek, a' nyilvánosság szent itélőszéke elibe csak tiszta igazsággal lehet járulnia; gyanúsit megyénk köztisztletü férfiből nevezett küldöttségeket hallgatás s hanyagság miatt, be rá illenek s pedig sokkal méltóbban itt közlőre a' tan, mellyet a' segédlemező választmány ellenében a' v. bíró ellen követték, mert ez csakugyan több a' szerénytelenségnél is, valamint azon vakmerőség is köztisztviselőt méltatlanul részrehajlás vádjával terhelni, ráfogni arra, kit a' nyomozatok ártatlanok tanusitnak tíz gyermekü izraelita gyilkosságát, illyen levelezővel sem a' proclamansok sem azon lap nem vall becsületet, s elmondhatni rá a' nótával: „menjen vissza hazájába a' honnan jött — — —.“ Emlit ezen jó ur programát is (igazabban proclamatiót) láttuk mi is keringeni ezt, mintegy újabb faját a' pénzeten speculatióknak, — tartalma kissé rendszertelen, no de ennek már ususában vagyunk, a' tollra rá ismerhetni tiradairól, — egy pártot gyanúsit ez a' legaljasabb tettekkel, — nincs ugyan nevezve párt de aláíróiból egy illyet alakíthatnánk; mert hiszen megbukott s ezélt nem ért expectansokból vagy kimaradtakból, vagy vesztüket érzőkből van alkotva nagy részben az egész, s hogy kivétel is legyen köztük a' szabálybul egy pár is, kiket igen sajnálhatni, hogy a' forgószél közéjük sodrott; — békét emleget ez és harezra készül, „adjátok meg magatokat — ezt kiáltozza, — mert mi szellemi és „a ny a g i“ erővel megmozgatjuk ellenetek az Acheront;“ — a' böles politikusoknak itt otlótt ki a' phrásisok közül egyik körmük, — bizony láthatni azt, ha vakok nem vagyunk, — s tudod é nyájias olvasó! mi ezen szép mozgalom oka? a' közlegő restauratio, sok jellemnek tűzköve ez, s némelly jó ur eljászva éretlen heveskedéssel s árulással régibb szövetségeseit így akar gesztenyét kikapartatni mással magának a' parázs-ból, mert hiszen már ő is tevő azt máskor, — s itt a' másik köröm, mellyet azon lap levelezője mutat ki, — mert „nem a' Iemenő hanem a' felkelő nap“*) az ő reménységök. Várhatjátok! — S.

d) A' scontrók számára nem figyelmeztünk. — A' Közlő.

Pápa. Tavaszelo 13án. Ki csak kevesse ismeri is megyénk s városkánk szellemét, el fogja találni: hogy itt semmi csodálkozásra méltó dolgok nem történtek, s ha Ritter a' világhírű földleirő hozzánk vetődnek, sokba mernék fogadni, nyomaira jönné annak, miszerint e' darabok föld itt körülbelül a' vidéken, valamelyik ezredék előtti nagy világbomláskor Japan vagy China elzárkozottságábu boldog tartományiból sodratott ide s pangásban tepsedő rendszerét mind e' mai napig rendületlenül híven megtartotta. S ha mindjárt aranyvilági ábrándokkal nem ringatom is magamat az iránt, hogy e' városka viendi valaha a' haladás zászlóját, még is igen igen nagyon szeretném, ha azon tényező hatalmak, mik nálunk a' lóditógép szerepét elég hatályosan viszik, valahára már belátnák azt, hogy vannak ollyas társadalmi intézetek, mik az emberiség vagy a' köz-jóllét és kényelem érdekeit képviselik s mozdítják elő a' nélkül, hogy akár ez, akár amaz párt országkormányzasi miatyánkját megszerthenék. Hisz épen a' maradó, az állandósító párt az, melly országotani hitczikkei közül a' vallási buzgóságot s keresztyéni vallásosságot nem szokta kifelejténi; rajta tehát ne csak szájjal vallja a' keresztyéni szeretetet, hanem tettekkel is tanusítsa. Hol az emberiség érdekei háttérbe szorítatnak, ott a' nép erkölcsisége vajmi nyomorú lábón áll. Nem szégyen e' 19dik században, hogy egy tizenhatezer ember népességű város mind e' mai napig nem bír egy kis nyomorú halottasházzal sem; s hogy az emberek tán kártyaasztal, teli pohár s dorbézolások közt képesek fedelni azon irtoztató kínokat és gyötrelmeket, miket netalán elevenen eltemetett és kínhalottukból felébredt kedveseiknek ki kellett állniok; mert hisz ha csak néhány percet szánának a' nálok olly olesó időbül e' dolog feletti elmélkedésre, s ha magokat tennék azon helyzetbe, mibe talán ők szeretteiket tették: lehetetlen hogy az emberiség nemesi adójaul, mulatozásaikból néhány fillérkét sajnálnának elvonni e' végre. —

Hát uraim! ha önök valamelyik országos városárcor a' legnépesebb helyeken megfordulnának s majd minden tizedik lépésre s leginkább az utcásarkakon, szemlélnék a' rikácsolás, nyöszörgés szív-tépo és fulhasogató zürhangjai közt, számalom és undorébrészto meztelenre feltárt fekélyeikkel, elvágott s kinótt idomtalan tagjaikkal, segélyért rimánykodva fetrengeni a' világtalanok, csonkák és bének egész seregét. Mit szólnának önök uraim látván mellettök hölgyeket elmenni, kik tán hivatásuk legszenbikéit lesznek betöltendők; s hogy más részről mint fasittatik el a' számalom illyes jelenetek gyakorisága által; gondolnak é önök hogy itt van rendőrség? vagy hogy itt laknak előkelő hölgyek, kik

*) Azaz nem a' mostani hanem a' jövődó tisztikar. Közlő.

csak nem éstenként összeülnek, sokszor százakat játszanak el — 's megsugom nektek, van köztük olyan is, kit Isten kegye magzattal nem áldott meg — 's még sem jutott eszébe, hogy ők vannak leginkább teremve a' nyomor és inség könyűinek elszáritására 's letörlésére! De kitérőleg mivel épen a' vásár és rendőrségnél vagyunk, emlitsük meg, hogy itt néhány év előtt azon határozat keletkezett: hogy vásárok alkalmakori térnyerés 's tán szépitési tekintetből — a' karfák szedetnének ki. Lássuk mi lön következése? 1) is hogy a' karfák csakugyan kiszedettek; kivüle azon egynek, mely tekintélyes derekát végig nyújtja vala egy főnök laka előtt. 2) Hogy a' szekerek az őszi heti vásárokkor kiváltképen szintugy fenakadnak mint ezelőtt hetvenhét évvel. Csak hogy 3) 's itt van kérem alázsan a' józan és átmázsált haladás, mire az embernek önkénytelen is eszébe jut a' nagy tethazafi azon mondása, miszerint mi magyarokul haladásinkban mindig előbb teszszük a' második lépést, mint az első; (nevezetesen a' jelen esetben mielőtt jó rendőrséget hoznánk be, kiirtjuk a' karfákat) csak hogy — tehát — most már a' gyaloglók sem tehetnek bizton egyetlen lépést is a' mindkét soron falig nyújtózó 's édesdeden falatozó négy lábuk miatt. A' férfiak tán még botjaik által tudnak valahogy magoknak továbbhaladásukra tért vinni; de mit tegyenek a' gyenge nők 's a' sok apró iskolás fiú, kik épen a' legnagyobb tolongás helyén és idején bocsátatnak el a' Benendűnek tanodájából. Nem ezer szerencse é, hogy eddig még olly kevés szerencsétlenség történt; hát itt is be kell várnunk, míg maga kárán tanul a' magyar? (Vége köv.)

Jász-Berényből, martius 24kén. Zagyva és Tarna folyóink nyárona annyira lepadnak, hogy igen sok helyütt bizvást átláthatók, sőt itt ott alig mutatnak egyebet könnyen átgortható pocsolyszerű ároknál; 's még is ezen különben csendes természetű, legkevésbé veszélyes két folyam, mintegy magokra öltve a' polgáraink közt dulongó meghasonlás romboló jellemét, legközelebb irtóztató pusztításokat vittek véghez áradásoknak a' nélkül is igen kitétt síkvidékünkön. Már többen azok közül is, kik a' pesti józsefvásárról — mi rosszat sem sejtve — nyugodtan valának övéikhez visszatérendők, csak az által kerülhették ki a' végképeni elsodortatást, hogy Jász-Berény felől jövő utasok által figyelmesé tétetve utközben megállapodtak, így akarván bevárni a' dolog további kifejlését. A' dühöngő árvíz — mely kicsinyben az 1838ki (Duna) kiöntést tüntet élénk, csak hamar ellepé az utakat, minek következtében a' Pestről haza térő 's holmi félreeső helyeken megszorult vásáriak csak néhány napi kínos várakozás után vergődhetek övéikhez, 's ekkor sem kocsin, hanem csak gyalog sárvízben eviczkelve. Későbbben az áradás nem hogy szűnt volna, de még nagyobb erővel terjedt el, 's most rónáinkon olly nagy víz van, millyenre a' leglétesbek sem emlékeznek. Jász-Berényben házak és számtalan istálló dültek össze; Mihálytelkén (mint eddig értesültünk) vagy 180 ház porlott szét, mit szerfölött siettet azon körülmény, miszerint nálunk még olly gazdák is, kiknek például 100, 150 hold földjük 's ezzel arányszerű ingó jószáguk van — nem téglából sőt nem is vályogból rakott hanem verftalú házban laknak, ezeknek bizony nem sok kell, hogy alapjaikban fölévén szétomljanak. Alsó sz. Györgyön egész nagy pénteken szóltak a' vészharangok, 's a' végveszélylyel fenyegetett lakosok halálremegés közt húzták ki a' következett éjt. Szóval annyira körül vagyunk víz által vétetve, hogy majd minden közlekedés megszűnt, vásáruk, mely egyébként a' látogatótábhakhoz szokott tartozni, 8 nappal elhalasztatott. Megítélhetni ezekből, mennyire gyásznapok leendnek ránk nézve a' husvéti ünnep máskor keresztényi örömnappal*) valamint azon 37 egyedre nézve is, kik — köztük polgári 's katonai tisztviselők 's ezek nejei is — az ugynevezett „kapczaszáritó“ (csárda) egyetlen szük szobájában — ha az ólszerű lyukat így nevezhetni — egybe szorítva, 's minden oldalról tajtékozó hullámoktól környezetve 3 hosszú napot töltének élethalál közt lebegve, míg végre sikerült

* Kezünkkel levő hiteles tudósítás szerint Hatvan, Bag 's egyéb helységek környékét is annyira elönté a' medréből kicsapott Zagyva árja, miként a' kassai posta mart. 29ke helyett máj 24 órával későbbben 30kán 's ekkor is csakcsolnak segítségével szállítathatott Hatvanból Bagra, honnan — mivel a' rendes postavonalon a' hidak 's túlések elszaggattak — a' további szállítás Aszód felé történt. Szerk.

a' veszélyes helyzetből menekülniök. Az okozott károk mennyiségét még most meg nem határozhatni, de annyi bizonyos, miszerint adózóink, kik boldogabb éveken is gyakran szolgáltattak alkalmat az ugynevezett „puskávali adóbehajtásra“ ezen váratlan szörnyű csapást sokáig fogják sínyleni. — A' májusban tartandó százados ünnepélyre nagy készülétek tétetnek; mondják hogy az újabb terv következtében az előleg kivett ötvenezer forint nem leend elég, 's azokból az ünnep megtartására szánt összeg hihetőleg még egyszer annyival fog szaporíthatni. Százezer forint Magyarországon nem megvetendő összeg; azonban megnyugtatóan szolgálhat, miként most az egyszer nem pengő pénzről hanem csak váltócédluláról van szó! —

Budapesti napló. (April. 3kán) Néha szerencsésen találkozunk a' játszák ki egymást a' lángelmék. Egy hölgyecske a' napokban egy vitézzel bizalmas beszélgetésben állt a' királyuteza végén, ezt látva egy férfi sebesen neki iramodik 's megtámadja a' katonát: hogyan mer nejjével olly bizalmasan beszélgetni, 's mi titkos közlendők vagy egymással? a' nő e' percében eltűnik 's a' katonára önvédelem helyett zseboráért kiáltoz; 's most a' megtámadó férfi vonatik kérdőre, mivel ama hölgy neje, számoljon az elesett jószágáról, 's drabant kíséretében a' nő lakára mennek, hol az már feküdt 's állítólag beteg; hosszas motozás után az óra előkerült, 's egy szájhős, ki nagyon szorgalmazá mindkét gyanus személy becsipetését, megkérdezte: az é az elveszett óra? hirtelen feltalálva magát azt mondja: ez az, ez; az óráat átveszi, mit az őt biztosnak vélt drabant hidegen néz; — 's az első tetesek város házára kísértetnek; most mindkettő hűvösben ül; de az óra még sincs meg, mert az álbiztos eltűnt vele. — Az aradi utczában hír szerint ismét holt testre találtak, mi ha való, a' hely-gyanúsításra újabb ok. E' napokban éjjele a' Duna hátán egy vizimalom egész a' vizszinüig égett le, szerencse hogy nem a' budai részen, különben veszélyeztetve lett volna a' hajógyár 's annyi millió! pesti kékítő vajjon mikor létesül? A' leégett malomról a' szikrák a' tábori kórházra szálltak, mellynek azonban két helyen kezdődött meggyulását a' serény katonai 's polgári segély eloltotta. — Rebesgetik, hogy Bosco a' világhírű hűvész Bécsbe 's innen fővárosunkba jövend, 's mindazt, mi hazánkban külföldi hűvöldivé, honivá, nemzetivé fogja hívőlni. — A' lánchídi munka gyorsabban folyand ezen-tul, miután mindazon hír esupa koholmány volt, mintha a' budai belső zárgát gyöngé lábón állna 's a' hidépitész maga éjjelet napot annak belsejében töltött volna felügyelés végett, hogy véletlen kár esetén rögtön intézkedhessenek. Hajóhidunk is készül, a' hidfő már legalább mindkét részről áll; 's a' pesti részen a' földun:lg a' hajók is beállítatják, de mivel a' budai részen a' sebes folyamár egy talpat bekötetés alatt levő 11 hidhajóhoz csapván azokat elsodortta, ez okból ha Hercules vontató nem czipelendi vissza, még több napig alig lehet biztos reményünk száraz laboni átkeléshez. E' készülétekhez esatlakozni fog mindenkinék öröme utczáink szorgosb tisztítatása a' pocsolás 's egyéb folyadékoktól. — A' magyar irodalom terére most lépnek „A' falu jegyzője“ b. Eötvös József-től. A' kedvelt „Magyar titkok“ 10. d. füzeté is megjelent 's a' 12 d. bevégezte után szinte Nagy Ignáczen genialis írónaknak „Napjaink“ című munkája fog közöltetni. Megjelent „Budapest“ is 32 képből igen díszes kiállításban Hartleben költségén, ki csinos kiadásai által mindenben olly jelesen szokta magát kitüntetni mindenkor. Szövege magyar és német. Kijövendők: „Hazai rejtelmek“ Kuthytől, valamint b. Kemény Zsigmond nagy jelességű regényei Heckenastnál, mellyeket igen — igen ohajva várunk. Hiedelmünk szerint Jósika Miklós és Kemény Zsigmond bárók tolltermékei leggyönyörűdöttébb élvét szerzendnek ezentul is a' magyar hőgyvilágnak. — Azon egyletnek, mellyet „Sáry“ név alatt híreszteltek, még semmi nyomát nem látjuk, bár a' ezél: Sáry Fannyból egy magyar Terpsychorét vagy bayadert képezn, s e' p szándék, mi azonban elégtlenök, ha valódi mása lenne is Elszler Fanny játjának vagy druzájának. — Dunapartunk néhány nap óta igen élénkül — síkra szálltak téli tanyájok 's hosszas vesztéglésükből gőzöseink, 's martius 30án indultak el mind az al- mind a' feldunára, az első gőzös april. 1jén pedig drávai pályájára Eszék felé 's ezen fölül le és föl járandó. — Keglevich Gábor gr. tárnok ő exeját mult országgyűlési emlékül elvbaráti nagy arany billikommal tisztelték meg, mellyre a' díszemlék ajándékozónak neveik fölmetstetvék. — A' Duna majd minden évben nyer áldozatot, hol fővárosi népünkől, hol a' rajta közlekedő szerencsevándorokból; minek egy okát ugyan időviszontagság, de jobbadán mégis gondatlanság vagy ügyetlenséggel páruult merészség eszközli, mellyel révsétek, hajózók vagy tutajosok bocsátkoznak a' folyam sodrába. E' napokban a' jég eltisztulását folyton tartó szélvihar követé, melly gátolta egy részben a' hidnak april. 1jére tervezett berakását is. — Advinentnak itt már több hónap óta mutaványul kitűzött állatseregletét is fogyatkozás érte; belőle t. i. egy állítólagos Leopárd élni megszűnt, tetemét azonban az orvosi egyetem természetgyűjteménye számára 52 pgo forintért megvásárolták a' rajta nagyon kapó fiatal orvosok öröme; kik minden gazdag gyűjtemény mellett sok apró akadály miatt bajjal juthatnak a' természetiek ismeretéhez.

Értesítés a' Valero Antal ur által tervezett első magyar selyemkeme- és szalgayár-egyesület megszűntetése iránt. Miután Valero Antal ur szives köszönetét nyilatkozta a' hazai műpar azon pártolói iránt, kik pesti nagyszerű selyem-

gyárának még tökéletesebb kifejlesztésére tervezett részvénytársaságra aláírtak, az alulirt ideiglenes választmányának nyilatkozatát, hogy ámbár részint a' már aláírt összegek tetemes mennyiségénél, részint pedig az ügy pártolójának buzgóságánál fogva nincs oka kételkednie, mikint a' tervezett egész részvényes alaptőke jövő medárdnapi pesti vásárig, mint az alakulásra kitűzött határnapig, aláíratnék, némely időközbeni tapasztalásoknál fogva mindazáltal ezélszerűbbnek látja nevezett gyár-vállalatát, a' mint már 32 évig saját erejével vezeté, úgy jövendőre is saját erejével nemcsak folytatni, hanem a' részvénytársaságilag tervezett kifejlődésre is juttatni; annálto va a' részvénytársasági eszméről lemond, a' már történt aláírásokat kötelezettségtől feloldozza, 's a' tervezett részvénytársaságot eloszlatni kívánja: ezen nyilatkozat következtében alulirt ideiglenes választmány köteletségének tartja erről a' tisztelt közönséget hírlapok útján is értesíteni; 's valamint saját hivataloskodását, úgy a' tervezett egyesületet is, megszüntetettnek jelenteni. Melly kijelentéshez szabadságot veszen magának alulirt választmány három megjegyzést esatolni:

1.ör mikint reményli, hogy a' magyar közönség méltányolva tisztelt Valero Antal urnak azon férfias buzgalmat 's kitűrését, mellyel 32 év óta a' mindenütt nehéz, honunkban pedig kétszeresen nehéz gyárműpar egy nevezetes ágának meghonosításában több százezer pgo frtnyi érték befektetésével fáradoz, 's jövendőre még nagyobb tökének reáfordításával fáradozand, őt mindazon figyelemmel, részvétellel, 's jeles gyártványinak gyors keletével pártolandja, mellyet olly nagy mértékben megérdemel; annyival inkább pedig, mivel épen most, midőn a' műpar-pártolásnak nemzetileg elterjedt hajlama a' eslekvőséget annyifelé igénybe veszi, mindazok meleg köszönetet érdemelnek, kik mint ő a' közönség pénzbeli részvétét nem igényelve, gyár-vállalataikat saját erejükkel létesítik, bár tökéiket más uton kevesebb bajjal, fáradsággal, 's tán kisebb veszéllyel is jövedelmezőbben forgathatják.

2.ör reményli alulirt választmány, hogy azon érdemes társai, kik e' vállalatot nevezetes aláírásokkal gyámolítani készek valának, 's részbeni kötelezettségük alól feloldozva, a' munkában levő hazai gyár-vállalatok valamely másikatól nem fogják megvonni azon pártoló részvételt, mellyre itt kétszégüket tanusították.

3.ör végre, kéri alulirt választmány mindazokat, kik aláírási íveket vállalni szivesek voltak, méltóztassanak azokat alulirt választmányi taghoz bérmentes alkalmommal mihamarabb beküldeni; miszerint kötelezettségük megszűnéséről az aláírók névszerint egyenkint is értesített-hessenek. Kelt Pesten martius 29kén 1845. Az első magyar selyemkeme- 's szalgayár-egyesület igazgató választmánya névben K o s s u t h L a j o s választmányi tag.

E n e k i s k o l a. A' pestbudai hangászegyesület kormánya alatti nyilvános énekiskola, ez. részvényeseinek idei közgyűlése f. é. martius 30dikán délelőtti 10 óra-kor tartaték Pesten a' városi redutépületben. Főtárgyai voltak: mult évi számadások bemutatása 's tisztviselők választása.

Ausztria.

Az augsburgi Allg. Z. 74d. számában egy cikk közöltetik Bécsből, melly ránk magyarokra nézve annál érdekesebb, minthogy részint hazánk középponti vasut-részvényeseinek gyűlését, részint ezen társaság igazgatóságát ismérteti: a' cikk értelme köv.: Azon üzletláz, melly jelenleg minden börtézt elfoglalva tart, az ugynevezett középponti vasut-társaság igazgatóságát is elkapá, melly a' helyett, hogy a' részvényilletőség második vagy 3ik befizetését rendelte volna meg, kevésbbé helyeselhető finantzakísérlethez fogott; a' részvénytőket 11 millióról 18 millióra szőkenté, 's ezen ujan teremtett 7 mill. az igazgató urak 4,250,000 fr. tőkét sajátjokká tőnek, vagy szavazatokat vásároltak rajta, mellyek erejével f. hó 9én P o z s o n y b a n tartatott közönséges részvényes gyűlésen ezen felelőségtelen eljárásra helybenhagyás eszközöltessék; 's csak 2,750,000 frt osztatott ki a' részvényesek közt, holott az egész öket illeté. A' közgyűlésre egy sem jelent meg azon igazgató tagok közül, kiket az ország érdeke elősegítésére, 's a' vállalat iránti rokonszenv ébresztésére az illetők közös bizodalma választott. Ezen gyűlés, melly az érintett igazgató tagok rokonaik 's alattosaikból jobbadán, vagy a' középponti 's ezzel sógorsági kapcsolatban álló éjszaki vasut-társaságnál alkalmazott egyedekből, vagy végre a' főnebb mondott módon megvásárolt bécsi nyereszedőkölül állítatott össze — mind azt, mit az említett igazgatóság, vagy más szavakkal: mit bátyjaik, pártolói, vagy főnökeik a' vasut körül intézendőnek javasoltak: helyes és czélszerűnek mondá ki. Néhány bécsi nagykereskedő ovást tón az igazgatóság önkényes 's elfogult lépése ellen; de ovásaikat a' többség jegyzőkönyvbe igatni nem akará, sőt ki sem hallgattak. A' ritka jelentéki javaslatok elfogadtattak 's határozatkép kimondattak. Az igazgatóság egyik tagja pesti börzenyerész-elete hoszszáig a' társaság igazgatójává választatott a' rendeletek világos értelme ellen 'stb. Ezután a' levelező a' középponti vasut-társaság igazgatóihoz köv. kér-

Anglia.

Mart. 10én a felsőházban Lyndhurst lordkancellár igen szabadelmű beszéd mellett terjeszté elő a zsidók polgárosítását tárgyozó billt, melyben izrael népe minden rendű és rangu hivatalra választhatóknak javasoltatik. A választatás eddig Angliában némely helyen gyakorlatba vétetett, így nem régen Salamon Dávid londoni aldermanné választott, de választását a törvényszék megsemmíté, mivel a szokásos eskü ezen szavainak: „az igaz keresztyén hitre esküszöm“ eleget nem tehetett; ezen megsemmítés szolgáltat okot a jelen bill előterjesztésére, a mondott javaslat ezen szavakat kihagyatni akarja. Előterjesztő hivatkozott Hollandiára, hol a zsidók legfelsőbb rangu polgári hivatalokra emeltetnek s Poroszországra, hol nyilvános tanító-intézetekben tanítóknak használtatnak; s még sem történt alkalmaztatásuk által ezen országokban semmi hátramaradás, vagy a keresztyénség elnyomtatása; hivatkozott még a quákerekre, disszenterre, sőt a katolikusokra is, kiknek emancipációjok ellen egykor aggályteljes nyilatkozatok történtek, s most még is dicsőség háramlik általok a hazára. A londoni püspök dr. Bloomfield mint ember és polgár nem ellenzi a billt, de mint keresztyén nem pártolhatja. Hosszú beszéde után az ülés eloszlott. — Az előterjesztett bill — habár a kormány által tétetett, mégis némely tagjainak okot szolgáltatott a kilépésre. 1841ben t. i. Melbourne miniszerisége idejékor az alsóházban Divett exeteri képviselő hasonló indítványt tett, melyet akkor Goulburn (most kincstári kancellár) hevesen ellenzett, de azért az alsóházban még is nagy többséggel elfogadtatott, miként a felsőnél félrevetett. Most Goulburn tagja levén azon kormányban, mely elvévte tette létesíteni azt, mi ellen ő egykor harczolt, s mit mostani meggyőződéséből sem pártolhat, nehogy elváltozottának kiáltassék ki, lemondási szándékát tudatá. Hasonló okból hagyja ott a ministeriumot Pringle kincstárkamrai lord is.

Bristolban a szabad kereskedés pártolói gyűlést tartottak, melyben Peel pénzügyterve is szóba hozatott; ez alkalommal Thompson ezredes, habár a gabnatörvénynek eskütt ellensége, s így Peel politikájának is, mégis kijelenté: hogy az üdvösebb, mint az ellenzék minden javaslata; szerinte Peel legjobban ismeri az ország ipar- s kereskedelmi állását, s miért is ne? mond szónok, avagy nem folyé Peel minden ereiben kereskedő vér? miként benünk; ő nem normann, nem aristokrata; ő pamutfonó-gyárból került ki, s tudja: hogy ismét oda kerülend. Helyzete nehéz; de azon helyzetere alkalmasbat mint ő, mégis aligha találhatnánk. Ezután szónok hasonlítá a minisztert Móricz hghcz, később szász választó fejedelmhez; és a mese egeréhez, mely oroszánt szabadított meg. „Peel, folytatja szónok, valóságos eger; szálanként rája el a kötélfhártyákat, melyek az ipart s kereskedést, mint lenyűgött oroszánt kötve tartják; mostani tervében egyszerre 450 kötélfhártyát rágott el (enyyny behozatali cikkek ment fel Peel terve vám alól). Bizzatok magatokat egészen ezen emberre, véretek pezseg abban; olly tervet készített ő, mely Anglia kereskedését egyenesen a szabad kereskedés elysiumába taszítja. Majd jön idő, midőn ezen ember azt mondja: „nincs vám“ és nem lesz vám. Nem a mi hibánk, hogy ellenségünk (toryk) barátságosabban gondoskodnak rólunk, mint barátink (whigek, kikhez szónok is tartozik) ezek soha sem akartak semmit, nem is tudtak semmit. Azért csak becsüljük meg ezen emberünket, nem sokára szabad kereskedés lesz Angolország küzdelmeinek bére“ stb.

Londonban van egy társaság, melynek czélja a szükségben szenvedő idegenek en segíteni. Ezen társaság mart. 5én tartá évi közgyűlést; a választmányi jelentéséből kitetszik, hogy az elmúlt évben 102 idegen látott el szükséges pénzesegélylyel, hogy hazájokba térhessenek koldulás vagy éhenhalás nélkül; és 2289 idegen kisebb vagy nagyobb segítségben részesítettet. Ezenfelül vannak a társaságnak számos nyugalmazottjai, kik egészen általa tápláltatnak. Összes bevétele múlt évben 4253 ft st. tett, melyből 496 font a mostani évre maradt fen. Ezen társulatnak az orosz czár Londonban létekor 1000 s a szász király 100 ft stget ajándékozta. A jelentésből kitetszik még: hogy ezen egyelet alakulta óta 600,000 szükölködő idegen személyt látott el szükséges segítséggel. A

gyűlés ufolag 15 tehetetlen külföldit iktatott a nyugdíjasok sorába. Sok illy intézetet másutt is!

Franciaország.

Párisban közbeszéd tárgya most azon párviadal, melyben Dujarrier a Presse felelős kiadója elvértett; az eseményt okaival együtt különféleképp adják elő; legtöbbben abban egyeznek meg, mit előbbi számunk közle; nem tartjuk mégis főlöslégek a következőket ide iktatni: Mart. 1jén lapszerkesztők-kezelők-és írókbul társaság gyűlt össze barátságos lakomára a Freres Provencauxban, hova 10—12 párisi színész is meghívott. Dujarrier a társaságban szokása szerint elménczedett a gunyolódásig, s ekkép közle, és Royer de Beauvoir közt heves szóváltás történt, s habár Fleurs gr. néha néha gondüzőleg szolt is közbe, a szóváltások fél kihívással végződtek. Asztal után a társaság jätékhoz ült. Beauvoir félre hitta Rosemond de Beauvallon, s felszólítá ezt segédének, ki elfogadá a megütszeltetést. E pillanatban szólítottott Beauvoir beteg anyjához, Beauvallon pedig játékasztalhoz ült, hol Dujarriervel ingerült szóvitába ereszkedett. Másnap reggel Beauvallon egy tanuval meglátogatá Dujarriert, s ezt Beauvoir nevében kihittá; a kihívott elfogadá. E közben meghal Beauvoir anyja, s a fiu nem vihatott. Most Beauvallon egyenesen maga nevében tévé a kihívást, mert — állítása szerint ő meg van sértve, azon felül sógorának Granier de Cassagnacnak baja is el lenne igazítandó, ki iránt Dujarrier az elégtételt megtagadá. A párviadal mart. 11ére tüzetett. Dujarrier segédei voltak vicomte de Boigne; és Bertrand Arthur; Beauvalloné: Fleurs gr. és de Guillon. A határozott napon a boulognei erdőbe jutván, a lövési tér 45 lépésre jelöltetett, de szabad volt a végpontról 25 lépést előre menni és e menet közt löni tetszés szerint. A bajvivók az adott jelre megindultak; először Dujarrier lött, — de nem talált; Beauvallon megállt, irányzott, lött, s ellenfele agyban sértve összerogyott, s kevés percz után megszűnt élni. — Beauvallon azonnal a rendőr-főnökhöz ment s előadván az eseményt, felszólítá ezt: személyével a törvény értelmében cselekvésre. A rendőr-tiszt Delessert felelt: „hivatalos jelentés hiányában önt most nem fogatom el, de holnapig a szükséges utasítást megszerzem.“ A tettes használván ez alkalmat Belgiumba menekült. Dujarrier 30 éves volt, 50 ezer fr. évi jövedelemmel, anyján kívül semmi rokona sem volt. Eszes és szorgalmas író gyászol benne a francia journalistica. Halála előtti este végrendeletet írt, melyben egy színésznőt a Palais royal színháznál általa bírt 18 részvény örökösévé teszi, s ez adott némelyeknek alkalmat azon gyanúra, mintha e viadal a színész miatt történt volna. 13án temettetett el a szerencsétlen, ki csak mozoghatott, kísérté a koporsót. A sírparton Girardin Emil gyászbeszédet tartott felette. A segédek elfogattak. (Egyik előbbi számunkban szócsere miatt hibátörtént: „a Globe lött“ így kérjük igazítottatni: „a Presse“ stb.)

Mart. 15ki követkamrai ülésben Montlaville Chapuys hirlapok bélyegadójt tárgyozó indítványát visszahúzta, minthogy a rá vonatkozó választmányi módosítások olly igen elágozának, hogy öszpontosításuk épen lehetlen vala. — A Muret de Bordnak az ötös kamatesökkentést szorgalmazó indítványára véleményezés végett kinevezett választmányban nyolcz tag pártolója és egy ellenzője lön a javaslatnak, t. i. Tracy, kit a többi csupa elvtisztelethöl elnökévé választott. 18án Duvergier Hauranne indítványa a titkos szavazatok megszüntetéséről tárgyalatott s végeztetett be; gr. Salvandy közoktatásügyi miniszter az indítvány ellen beszélt, mert a titkos szavazás védé meg a restauratio alatt Franciaország szabadságát stb. Odillon Barrot válaszóla: hogy az akkor megvédett szabadság jelenleg csak nyilvános szavazás által tartathatik fenn továbbra. A kamra a bizottság javaslatát elfogadá, de Dupin indítványa következtében azon kivétellel, hogy a titkos szavazatnak — mint eddig 20 tag kívánatára (a bizottság szerint 40 tag) leend helye. Az egész javaslat felállítás és ülle maradás mellett elfogadtatott. E szerint egyes cikkek feletti szavazás ezentul is felállítás és ülle maradás által történik, de ha 10 tag ösztályonkénti és 20 tag titkos szavazást törvényesen sürgethet; ugyanez történik a t javaslatokra néve is. Ezen határozat törvényes erővel bír a nélkül, hogy akara a párek egyezése, akár a király szentesítése kívántatnék hozzá.

déseket intéz: Minő ok miatt tagadtatott meg a régi részvényesektől az új részvénytőkének két harmada? Mire fordítottat ezen két harmad, s minő okból? Igaz é: hogy a pozsonyi közgyűlés tartatása előtt néhány nappal meglehetős számu bécsi börzeüzemeknek írásbeli ajánlat tétetett, hogy ezek bizonyos mennyiségü alparirészvényvel láttatnak el azon — mély titokban tartandó feltétel alatt: hogy ok a pozsonyi gyűlésre megjelennek, hol szavazat nélkül ülésök leend? Miért nem voltak jelen a gyűlésen gr. Eszterházy Károly és Pálffy Leopold igazgató tagok? igaz é: hogy ugyanazon egy igazgató tagnak hat fia, két veje, két sógora, s a középponti vasuthivatalnál őt, az éjszakánál hét alkalmazott alárendelt hivatalnok a gyűlésben vivék a vezérhangot, s hogy a gyűlés többsége az igazgatók által megvesztegetett bécsi üzerekből állott? — megvolt é üzenve a berlini részvényeseknek a gyűlés határnapja, s az: hogy minő tárgyak felett tartatik tanácskozás? igaz é: hogy az így összelakított gyűlés megtagadá két bécsi nagy kereskedőtül ezeknek óvasit jegyzőkönyvbe igtatni? minő alapokból választá meg a gyűlés Ullmannét élethosszig igazgatójává? stb.

Csehország.

Prága, mart. 29. 1845. Kihalt közölünk minden üzleti élenkség, városunk legnagyobb része vízben áll, s az eddig ismert vízáradások legmagasbikától, mely az 1784ki, már csak fél rőf hiányzik. A víz már egész az ugynevezett kleiner Ring külvárosig terjed; Podoll, Wischegrad, Potechal, Gerchatz, az alsó ó és újváros, az egész zsidóváros, Karolinavölgy egész a vaspályaig — vízzel borítottak. Emberek, barmok, egyes kunyhók, szekerek és butorneműek ragadtatnak tova a bösz ár által. A víz folyást nő, s egyre hallhatók a veszélyeztetett segélyhívó lödözései. Még 2 1/2 rőnyi emelkedés s lánchidunk fölött fog az ár elcsapni. Már eddig is számos épület összedültérül értesültünk, s az egymást éró szerencsétlenségek közepett fájdalom! sok ember veszté életét. Az itt levő két es. k. főherczeg örangyalként kitünnek segélynyújtásban készségeik által. Az egész város rémülésben van, boltaink zárva, s mindenfelé lakjaikból kiöntetett szerencsétlenség tévelygenek magokkal vive egykori vagyoniok megmentett romdarabjait. — Mindemberiségből mind 1838ban a pesti áradás után a prágaiak által nyújtott gyamadakozások viszonzsásaul igenigen is méltó hogy honfitársaink főleg pestiek enyhíteni segítsenek e vészokozta károkat, mire szerkesztésünk mindennemü pénzájlanlatot kész elfogadni s rendeltetésére juttatni.

Spanyolország.

April. közepén mind a két királyné Barcelonába várattik, elfogadtatásukra már is készületek tétetnek. — A budgeti bizottság hevesen vitatkozik azon javaslat fölött, mely az anyakirálynénak tartási évdij fejében 3 millió reált ajánl. Gr. de la Rosa a javaslatot félrevetetni akarja, mert az ország és nép mostani nyomoru körülményei illy fényüzési adózást meg nem bírnak; azonban a mondott bizottság a javaslatot elfogadá; s le Clamor ellenzéki lap ugyanazt a kamra által is elfogadandónak jósolja, mi általa a nép tetemesen fog terhelgetni, minthogy most is az udvartartási költség majd minden európai nagyobb udvarokét túlhaladja, mert civillistje évenként 43 1/2 millió reált (5,437,500 fr.) hoz, holott az angol udvaré csak 37 millióra rug. — A mart. 17ki követkamrai ülésben a belminister egy új javaslatot terjesztett a törvényhozás elé, mely szerint az eddigi választási rendszer újittatik meg következőleg: A képviselők száma 306ra emeltetik, kiket nem a tartományok közvetlen, hanem ezen tartományoknak 40,000 lélek szerinti felosztása választand. Hogy valaki képviselő lehessen, szükséges, hogy spanyol és polgári állásu legyen, kora 25 évet túlhaladja, s legalább 12,000 reál évi jövedelemmel bírjon, vagy 1000 reált egyenes adókép fizessen. Tartományi kormányzók, törvényszéki bírák, s igazság-szolgáltatási hivatalnokok, ugy hadi parancsnokok képviselők nem lehetnek, ha csak ezen hivatalaikról le nem mondanak. Választók lesznek: minden az illető választó kerületben lakó s 25 évet meghaladó spanyol, ki 400 reál egyenes évi adót fizet; de a lelkészek, kapitányi rangon felül álló nyugalmazott katonák és tengerészek, ugy a bírák, akadémiai tagok, ügyvédek, orvosok, közoktatók, sebészek, gyógyszerészek, kik hivatalbeli pályájokat egy éven túl még nem gyakorlák, 200 reál egyenes adózás mellett is lehetnek választók.

Csak nem éstenként összeülnek, sokszor százakat játszanak el — 's megsugom nektek, van köztük olyan is, kit Isten kegye magzattal nem áldott meg — 's még sem jutott eszöke, hogy ők vannak leginkább teremtve a' nyomor és inség könyűinek elszáritására 's letörlésére! De kitérőleg mivel épen a' vásár és rendőrségnél vagyunk, említsük meg, hogy itt néhány év előtt azon határozat keletkezett: hogy vásárok alkalmakori térnyerés 's tán szépítési tekintetből — a' karfák szedetnének ki. Lássuk mi lön következése? 1) is hogy a' karfák csakugyan kiszedettek; kivüle azon egynek, mely tekintélyes derekát végig nyújtja vala egy főnök laka előtt. 2) Hogy a' szekerék az őszi heti vásárokkor kiváltképen szintegy fenakadnak mint ezelőtt hetvenhét évvel. Csak-hogy 3) 's itt van kérem alázsan a' józan és átmázsált haladás, mire az embernek önkénytelen is eszébe jut a' nagy tetthazaí azon mondása, miszerint mi magyarokul haladásinkban mindig előbb teszszük a' második lépést, mint az első; (nevezetesen a' jelen esetben mielőtt jó rendőrséget hoznánk be, kiirtjuk a' karfákat) csak-hogy — tehát — most már a' gyaloglók sem tehetnek bizony egyetlen lépést is a' mindkét soron falig nyújtó 's édesdeden falatozó négy lábuk miatt. A' férfiak tán még botjaik által tudnak valahogy magoknak továbbhaladásukra tért vinni; de mit tegyenek a' gyenge nők 's a' sok apró iskolás fiú, kik épen a' legnagyobb tolongás helyén és idején bocsátatnak el a' Benerendűek tanodájából. Nem ezer szerencse é, hogy eddig még oly kevés szerencsétlenség történt; hát itt is be kell várnunk, míg maga kárán tanul a' magyar? (Vége köv.)

Jász-Berényből, martius 24-én. Zagyva és Tarna folyóink nyáronta annyira lepadnak, hogy igen sok helyütt bizvást átláthatók, sőt itt ott alig mutatnak egyebet könnyen átgortható pocsolyaszerrő ároknál; 's még is ezen különben csendes természetű, legkevésbé veszélyes két folyam, mintegy magokra öltve a' polgáraink közt dulongo meghasonlás romboló jellemét, legközelebb irtóztató pusztításokat vittek véghez áradásoknak a' nélkül is igen kített sikvidékünkön. Már többen azok közül is, kik a' pesti józsefvásárról — mi rosszat sem sejtve — nyugodtan valának övéikhez visszatérődek, csak az által kerülhettek ki a' végképeni elsodortatást, hogy Jász-Berény felől jövő utasok által figyelmes-sé tétetve utközben megállapodtak, így akarván bevárni a' dolog további kifejlését. A' dühöngő árvíz — mely kicsinyben az 1838ki (Duna) kiöntést tün-teté elénk, csak hamar ellepé az utakat, minek következtében a' Pestről haza térő 's holmi félreeső helyeken megszorult vásáriak csak néhány napi kínos várakozás után vergődhettek övéikhez, 's ekkor sem kocsin, hanem csak gyalog sárvízben eviczkelve. Később az áradás nem hogy szünt volna, de még nagyobb erővel terjedt el, 's most rónáinkon oly nagy víz van, millyenre a' legéltésbek sem emlékeznek. Jász-Berényben házak és számtalan istálló dültek össze; Mihálytelkén (mint eddig értesültünk) vagy 180 ház porlott szét, mit szerfölött siettet azon körülmény, miszerint nálunk még oly gazdák is, kiknek például 100, 150 hold földjük 's ezzel arányszerűingő jószáguk van — nem téglából sőt nem is vályogbul rakott hanem vertfalú házban laknak, ezeknek bizony nem sok kell, hogy alapjaikban fölzáván szétomoljanak. Alsó sz. Györgyön egész nagy pönteken szóltak a' vészharangok, 's a' végveszéllyel fenyegetett lakosok halálremegés közt húzták ki a' következett éjt. Szóval annyira körül vagyunk víz által vétetve, hogy majd minden közlekedés megszűnt, vásáruk, mely egyébként a' látogatottabbakhoz szokott tartozni, 8 nappal elhalasztatott. Megítélhetni ezekből, mennyire gyásznapok leend-nek ránk nézve a' husvétü ünnep máskor keresztényi örömnappjai*) valamint azon 37 egyedre nézve is, kik — köztük polgári 's katonai tisztviselők 's ezek ne-jei is — az ugynevezett „kapezaszárító“ (csárda) egyetlen szűk szobájában — ha az ólszerű lyukat igy nevezhetni — egybe szorítva, 's minden oldalról tájtéköz hullámoktól környezetve 3 hosszú napot töltének élethalál közt lebegve, míg végre sikerült

*) Kezünkkel levő hiteles tudósítás szerint Hatvan, Bag 's egyéb helységek környékét is annyira előnté a' medréből kicsapott Zagyva árja, miként a' kassai posta mart. 29-ke helyett majd 24 órával később 30kán 's ekkor is csakesolnak segítségével szállít-tathatott Hatvanból Bagra, honnan — mivel a' ren-des; postavonalon a' hidak 's töltések elszaggattat-vák — a' további szállítás Aszód felé történt. Szerk.

a' veszélyes helyzetből menekülniök. Az okozott károk mennyiségét még most meg nem határozhatni, de annyi bizonyos, miszerint adózóink, kik boldogabb éveken is gyakran szolgáltattak alkalmat az ugynevezett „puskávali adóbehajtásra“ ezen vártalan szörnyü csapást sokáig fogják sínyleni. — A' májusban tartandó százados ünnepélyre nagy készületek tétetnek; mondják hogy az újabb terv következtében az előleg kivett ötvenezer forint nem leend elég, 's azokból az ünnep megtartására szánt összeg hihetőleg még egyszer annyival fog szaporítottatni. Százezer forint Magyarországon nem megvetendő összeg; azonban megnyugtatóul szolgálhat, miként most az egyszer nem pengő pézsről hanem csak váltócédujáról van szó! —

Budapesti napló. (Ápril. 3kán) Néha szerencsésen találkoznak 's játszik ki egymást a' lángelmék. Egy hölgyecske a' napokban egy vitézzel bizalmas beszélgetésben állt a' királyuteza végén, ezt látva egy férfi sebesen neki iramodik 's megtámadja a' katonát: hogyan mer nevével oly bizalmasan beszélgetni, 's mi titkos közlendőjük van egymással? a' nő e' perezen eltűnik 's a' katoná önvédelem helyett zsebjárjaért kiáltoz; 's most a' megtámadó férfi vonatik kérdőre, mivel ama hölgy neje, számoljon az elesent jószágáról, 's drabant kíséretében a' nő lakára mennek, hol az már feküdt 's állítólag beteg; hosszas motorás után az óra előkerült, 's egy szájhős, ki nagyon szorgalmazá mindkét gyanus személy becsipetését, megkérdezte: az é az elveszett óra? hirtelen fel-találva magát azt mondja: ez az, ez; az óráát átvészi, mit az őt biztosnak vélt drabant hűdegen néz; — 's az első tet-esek váróházra kísértetnek; most mindkettő hűvöshen ül; de az óra még sincs meg, mert az álbiztos eltűnt vele. — Az aradi utczában hír szerint ismét holt testre találtak, mi ha való, a' hely-gyanúsításra újabb ok. E' napokban éj-jel a' Duna hátán egy vizimalom egész a' vízszintig égett le, szerencse hogy nem a' budai részen, különben veszé-lyeztetve lett volna a' hajógyár 's annyi millió! pesti ki-kötő vajjon mikor létesül? A' leégett malomról a' szik-rák a' tábori kórházra szálltak, mellynek azonban két he-lyen kezdődött meggyulását a' serény katonai 's polgári segély eloltotta. — Rehesgetik, hogy Boseo a' világhírű bűvész Bécsbe 's innen fővárosunkba jövend, 's mindazt, mi hazánkban külföldi beföldivé, honivá, nemzetivé fogja hűvölni. — A' lánchezídi munka gyorsabban folyan ezen-tul, miután mindazon hír esupa koholmány volt, mintha a' budai belső zárgát gyöngye lábón állna 's a' hídépítés ve-ga éjt napot annak belsejében töltött volna felügyelés vé-gett, hogy véletlen kár esetén rögtön intézkedhessék. Ha-jóhidunk is készül, a' hídőr már legalább mindkét részről áll; 's a' pesti részen a' földunig a' hajók is beállítat-vák, de mivel a' budai részen a' sebes folyamár egy tal-pat beköttetés alatt levő 11 hidhajóhoz csapván azokat el-sodrotta, ez okból ha Hercules vontató nem czipelendi vissza, még több napig alig lehet biztos reményünk szá-raz lábóni átkeléshez. E' készülétekhez csatlakozni fog mindenkinek örömeire utczáink szorgosb tisztítottása a' pocsolyák 's egyéb folyadékoktól. — A' magyar irodalom terére most lépnek „A' falu jegyzője“ b. Eötvös József-től. A' kedvelt „Magyar titkok“ 10. d. füzeté is megjelent 's a' 12. d. bevégezte után szinte Nagy Ignác genialis írónaknak „Napjaink“ című munkája fog közzétetni. Meg-jelent „Budapest“ is 32 képből igen díszes kiállításban Hartleben költségin, ki csinos kiadásai által mindenben olly jelesen szokta magát kitüntetni mindenkor. Szövege magyar és német. Kijövendők: „Hazaí rejtelmek“ Kuthytól, valamint b. Kemény Zsigmond nagy jelességű regényei Heckenastnál, mellyeket igen — igen ohajva várunk. Hie-delünk szerint Jósika Miklós és Kemény Zsigmond bár-ók tolltermékei leggyönyörűdötöb élvet szerzendnek ezentul is a' magyar hölgyvilágnak. — Azon egyletnek, mellyet „Sáry“ név alatt híreszteltek, még semmi nyomát nem látjuk, bár a' czél: Sáry Fannyból egy magyar Terp-syhorét vagy bayadert képezni, s z e p szándék, mi azon-ban elégtlenök, ha valódi mása lenne is Elszter Fanny já-tának vagy druszájának. — Dunapartunk néhány nap óta igen élénkül — sikra szálltak téli tanyák 's hosszas vesztéglésűbök gőzöseink, 's martius 30án indultak el mind az al — mind a' földunára, az első gőzös ápril. 1jén pedig drávai pályájára Eszék felé 's ezen fölül le és föl járandó. — Keglevich Gábor gr. tárnok ő exeját mult or-szágyűlési emlékül elvarhárta nagy arany billikommall (tisztelék meg, mellyre a' díszemlék ajándékozónak ne-veik fölmetstetvék. — A' Duna majd minden évben nyer áldozatot, hol fővárosi népünkől, hol a' rajta közlekedő szerencsevándorokból; minek egy okát ugyan időviszon-tagság, de jobbadán mégis gondatlanság vagy ügyetlen-séggel páruult merészség eszközözi, mellyel révészek, ha-józők vagy tutajosok bocsátokznak a' folyam sodrába. E' napokban a' jég elisztulását folyton tartó szélvihar kö-veté, melly gátolta egy részben a' hídnap ápril. 1jére ter-vezett berakítását is. — Advinentnak itt már több hónap óta mutatványul kitűzött állatseregletét is fogyatkozás érte; belőle t. i. egy állítólagos Leopard élni megszűnt, tetemét azonban az orvosi egyetem természetgyűjteménye számára 52 pő forintért megvásárolták a' rajta nagyon kapó fiatal orvosok örömeire; kik minden gazdag gyűjte-mény mellett sok apró akadály miatt bajjal juthatnak a' ter-mészetiek ismeretéhez.

A' Értesítés a' Valero Antal ur által terve-zett első magyar selyemkeme- és szalag-gyár-egyesület megszűntetése iránt. Miután Valero Antal ur szives köszönetét nyilatkoztatta a' hazai műipar azon pártolói iránt, kik pesti nagyszerű selyem-

gyárának még tökéletesebb kifejlésztésére tervezett rész-vénytársaságra aláírtak, az alulirt ideiglenes választ-mánynak kinyilatkoztatá, hogy ámbár részint a' már alá-írt összegek tetemes mennyiségénél, részint pedig az ügy pártolójának buzgóságánál fogva nincs oka kételked-nie, mikint a' tervezett egész részvényes alapítke jövő medárdnapi pesti vásárig, mint az alakulásra kitűzött ha-tárnapig, aláírtnék, némely időközbeni tapasztalások-nál fogva mindazáltal czélszerűbbnek látja nevezett gyár-vállalatát, a' mint már 32 évig saját erejével vezeté, úgy jövendőre is saját erejével nemcsak folytatni, hanem a' részvénytársaságilag tervezett kifejlődésre is juttatni; annálfo va a' részvénytársasági eszméről lemond, a' már történt aláírásokat kötelezettségűktől feloldozza, 's a' ter-vezett részvénytársaságot eloslatni kívánja: ezen nyil-atkozott következtében alulirt ideiglenes választmány kö-teletségének tartja erről a' tisztelt közönséget hírlapok útján is értesíteni; 's valamint saját hivataloskodását, úgy a' tervezett egyesületet is, megszüntetettnek jelenti. Melly kijelentéshez szabadságot veszen magának alulirt választmány három megjegyzést csatolni:

1.ör mikint reményli, hogy a' magyar közönség mélt-ányolva tisztelt Valero Antal urnak azon férfias buzgal-mát 's kitűrését, mellyel 32 év óta a' mindenütt nehéz, ho-nunkban pedig kétszeresen nehéz gyárműipar egy neve-zetes ágának meghonosításában több százezer pőó frnyit érték befektetésével fáradoz, 's jövendőre még nagyobb tökének reafordításával fáradozand, őt mindazon figye-lemmel, részvéttel, 's jeles gyártványinak gyors keleté-vel pártolandja, mellyet olly nagy mértékben megérdem-el; annyival inkább pedig, mivel épen most, midőn a' műipar-pártolónak nemzetileg elterjedt hajlama a' ese-lekvőséget annyifelé igénybe veszi, mindazok meleg kö-zönséget érdemelnek, kik mint ő a' közönség pénzbeli rész-vétét nem igényelve, gyárvállalataikat saját erejükkel lé-tésítik, bár tökéiket más uton kevesebb bajjal, fáradság-gal, 's tán kisebb veszéllyel is jövedelmezőbbben forgat-hatják.

2.ör reményli alulirt választmány, hogy azon érdemes társai, kik e' vállalatot nevezetes aláírásokkal gyámoltani készek valának, e' részbeni kötelezettségük alól feloldoz-va, a' munkában levő hazai gyárvállalatok valamely má-sikától nem fogják megvonni azon pártoló részvétet, mellyre itt készségeket tanusították.

3.ör végre, kéri alulirt választmány mindazokat, kik aláírású ivatek vállalni szivesek voltak, méltóztassanak azokat alulirt választmányi taghoz bérmentes alkalommal mihamarabb beküldeni; miszerint kötelezettségük meg-szűnéséről az aláírók névszerint egyenkint is értesített-hessenek. Kelt Pesten martius 29kén 1845. Az első ma-gyar selyemkeme- 's szalaggyár-egyesület igazgató vá-lasztmánya nevében K o s s u t h L a j o s választmányi tag.

E n e k i s k o l a. A' pestbudai hangszegyesület kormányalaatti nyilvános énekiskola t. cz. részvényesei-nek idei közgyűlése t. é. martius 30dikán délelőtti 10 óra-kor tartaték Pesten a' városi redutépületben. Főtárgyai vol-tak: multévi számadások bemutatása 's tisztviselők vá-lasztása.

Ausztria.

Az augsburgi Allg. Z. 74d. számában egy czikk közöltetik Bécsből, melly ránk magyarokra nézve an-nál érdekesebb, minthogy részint hazánk középponti vasut-részvényeseinek gyűlését, részint ezen társa-ság igazgatóságát is mértetia: czikk értelme köv.: A-azon üzletláz, melly jelenleg minden börszét elfoglalva tart, az ugynevezett középponti vasut-társaság igaz-gatóságát is elkapá, melly a' helyett, hogy a' részve-nyilletőség második vagy 3ik befizetését rendelte volna meg, kevésbé helyeseltető finantzakísérlethez fogott; a' részvénytőkét 11 millióról 18 millióra szök-keneté, 's ezen ujan teremtett 7 mill. az igazgató urak 4,250,000 fr. tőkét sajátjokká tőnek, vagy szava-zatokat vásároltak rajta, mellyek erejével f. hó 9én P o z s o n y b a n tartatott közönséges részvé-nyes gyűlésen ezen felelősségtelen eljárásra hely-benhagyás eszközöltessék; 's csak 2,750,000 frt osztatott ki a' részvényesek közt, holott az egész öket illeté. A' közgyűlésre egy sem jelent meg azon igazgató tagok közül, kiket az ország érdeke elő-segítésére, 's a' vállalat iránti rokonszenv ébresztésére az illetők közös bizodalma választott. Ezen gyűlés, melly az érintett igazgató tagok rokonaik-'s alattosaikból jobbadán, vagy a' középponti 's ezzel sógorsági kapcsolatban álló éjszaki vasut-társaság-nál alkalmazott egyedekből, vagy végre a' főnebb mondott módon megvásárolt bécsi nyereszkezőkből állítottatott össze — mind azt, mit az említett igaz-gatóság, vagy más szavakkal: mit bátyjaik, pár-tolói, vagy főnökeik a' vasut körül intézendőnek javasoltak: helyes és czélszerűnek mondá ki. Né-hány bécsi nagykereskedő ovást tón az igazgató-ság önkényes 's elfogult lépése ellen; de ovásaikat a' többség jegyzőkönyvbe igtatni nem akará, sőt ki sem hallgattattak. A' ritka jelentékű javaslatok elfogadtattak 's határozatokat kimondattak. Az igaz-gatóság egyik tagja pesti bérnyerészcleté hosz-száig a' társaság igazgatójává választatott a' ren-deletek világos értelme ellen 'stb. Ezután a' levelező a' középponti vasut-társaság igazgatóihoz köv. kér-

déseket intéz: Minő ok miatt tagadtatott meg a régi részvényesektől az új részvénytőkének két harmada? Mire fordítottat ezen két harmad, 's minő okból? Igaz é: hogy a pozsonyi közgyűlés tartatása előtt néhány nappal meglehető számú bécsi börzeüzéreknek írásbeli ajánlat tétetett, hogy ezek bizonyos mennyiségű alpari részvényvel láttatnak el azon — mely titokban tartandó feltétel alatt: hogy ők a pozsonyi gyűlésre megjeleneek, hol szavazat nélkül ülésük leendő? Miért nem voltak jelen a gyűlésen gr. Eszterházy Károly és Pálffy Leopold igazgató tagok? igaz é: hogy ugyanazon egy igazgató tagnak hat fia, két veje, két sógora, 's a középponti vasuthivatalnál öt, az éjszakánál hét alkalmazott alárendelt hivatalnok a gyűlésben vivék a vezérhangot, 's hogy a gyűlés többsége az igazgatók által megvesztegetett bécsi üzérekből állott? — megvolt é üzenve a berlini részvényeseknek a gyűlés határnapja, 's az: hogy minő tárgyak felett tartatik tanácskozás? igaz é: hogy az így összenakított gyűlés megtagadja két bécsi nagy kereskedőtől ezeken óvasít jegyzőkönyvből igatni? minő alapokból választá meg a gyűlés Ullmannét élethosszig igazgatójává? 'stb.

Csehország.

Prága, mart. 29. 1845. Kihalt közölünk minden üzleti élénkség, városunk legnagyobb része vízben áll, 's az eddig ismert vízáradások legmagasbikától, mely az 1784ki, már csak fél rőf hiányzik. A víz már egész az ugynevezett kleiner Ring külvárosig terjed; Podoll, Wischehrad, Patschal, Gerchatz, az alsó ó és újváros, az egész zsidóváros, Karolinavölgy egész a vaspályaig — vízzel borították. Emberek, barmok, egyes kunyhók, szekerek és butorneműek ragadtatnak tova a bős ár által. A víz folyást nő, 's egyre hallható a veszélyeztetek segélyhívó lődözései. Még 2 1/2 rőfnyi emelkedés 's lánchidunk fölött fog az ár elcsapni. Már eddig is számos épület összedültéről értesültünk, 's az egymást éró szerencsétlenségek közepett fájdalom! sok ember veszté életét. Az itt levő két es. k. főherceg öröngyalonné kitűnnek segélynyújtásban készségeik által. Az egész város rémülésben van, boltaink zárva, 's mindenfelé lakjaikból kiöntetett szerencsétlenség tévelygenek magokkal víve egykori vagyoniok megmentett romdarabjait. — Mindemberiségből mind 1838ban a pesti áradás után a prágaiak által nyújtott gyámadokozások viszonszául igenen is méltó hogy honfitársaink főleg pestiek enyhíteni segítsenek e' vészokozta károkat, mire szerkesztőségünk mindennemű pénzajánlatot kész elfogadni 's rendeltetésére juttatni.

Spanyolország.

April. közepén mind a két királyné Barcelonába várattik, elfogadtatásukra már is készültek tétetnek. — A' budgeti bizottság hevesen vitatkozik azon javaslat fölött, mely az anyakirálynénak tartási évdij fejében 3 millió reált ajánl. Gr. de la Rosa a javaslatot félrevetetni akarja, mert az ország 's nép mostani nyomoru körülményei ily fényűzési adózást meg nem bírnak; azonban a' mondott bizottság a javaslatot elfogadja; 's le Clamor ellenzéki lap ugyanazt a' kamra által is elfogadandónak jósolja, mi általa a' nép tetemesen fog terhelteni, minthogy most is az udvartartási költség majd minden európai nagyobb udvarokét túlhaladja, mert civillistje évenkint 43 1/2 millió reált (5,437,500 fr.) hoz, holott az angol udváré csak 37 millióra rug. — A' mart. 17ki követkamrai ülésben a' belminister egy új javaslatot terjesztett a' törvényhozás elé, mely szerint az eddigi választási rendszer újittatik meg következőleg: A' képviselők száma 306ra emeltetik, kiket nem a' tartományok közvetlen, hanem ezen tartományoknak 40,000 lélek szerinti felosztása választand. Hogy valaki képviselő lehessen, szükséges, hogy spanyol és polgári állásu legyen, kora 25 évet túlhaladja, 's legalább 12,000 reál évi jövedelemmel bírjon, vagy 1000 reált egyenes adókép fizessen. Tartományi kormányzó, törvényszéki bírák, 's igazság-szolgáltatási hivatalnokok, ugy hadi parancsnokok képviselők nem lehetnek, ha csak ezen hivatalaikról le nem mondanak. Választók lesznek: minden az illető választó kerületben lakó 's 25 évet meghaladó spanyol, ki 400 reál egyenes évi adót fizet; de a' lelkészek, kapitányi rangon felül álló nyugalmazott katonák és tengerészek, ugy a' bírák, akademiái tagok, ügyvédek, orvosok, közoktatók, sebészek, gyógyszerészek, kik hivatalbeli pályájokat egy éven túl még nem gyakorlák, 200 reál egyenes adózás mellett is lehetnek választók.

Anglia.

Mart. 10én a' felsőházban Lyndhurst lordkanczellár igen szabadelmű beszéd mellett terjeszté elő a' zsidók polgárosittatását tárgyazó billt, melyben izrael népe minden rendű és rangu hivatalra választhatóak javasoltatik. A' választatás eddig Angliában némelly helyen gyakorlatba vétetett, így nem régen Salamon Dávid londoni aldermanné választott, de választatását a' törvényszék megsemmíté, mivel a' szokásos eskü ezen szavainak: „az igaz keresztényen hitre esküszöm“ eleget nem tehetett; ezen megsemmítés szolgált okot a' jelen bill előterjesztésére, a' mondott javaslat ezen szavakat kihagyatni akarja. Előterjesztő hivatkozott Hollandiára, hol a' zsidók legfelsőbb rangu polgári hivatalokra emeltetnek 's Poroszországra, hol nyilvános tanító-intézetekben tanítókul használtatnak; 's még sem történt alkalmaztatásuk által ezen országokban semmi hátramaradás, vagy a' kereszténység elnyomtatása; hivatkozott még a' quákerekre, dissenterekre, sőt a' katolikusokra is, kiknek emancipációjok ellen egykor aggyalteljes nyilatkozatok történtek, 's most még is dicsőség háramlik általok a' hazára. A' londoni püspök dr. Bloomfield mint ember és polgár nem ellenzi a' billt, de mint keresztény nem pártolhatja. Hosszú beszéde után az ülés eloszlott. — Az előterjesztett bill — habár a' kormány által tétetett, még is némelly tagjainak okot szolgáltatott a' kilépésre. 1844ben t. i. Melbourne ministersége idejekor az alsóházban Divett exeteri képviselő hasonló indítványt tett, melyet akkor Goulburn (most kincstári kanczellár) hevesen ellenzett, de azért az alsóházban még is nagy többséggel elfogadtatott, miként a' felsőnél félrevetett. Most Goulburn tagja levén azon kormánynak, mely elvévé tette létesíteni azt, mi ellen ő egykor harszolt, 's mit mostani meggyőződéséből sem pártolhat, nehogy elváltozottnak kiáltassék ki, lemondási szándékát tudatá. Hasonló okból hagyja ott a' ministeriumot Pringle kincstárkamrai lord is.

Bristolban a' szabad kereskedés pártolói gyűlést tartottak, melyben Peel pénzügyterve is szóba hozatott; ez alkalommal Thompson ezredes, habár a' gábnatörvénynek eskütt ellensége, 's így Peel politikájának is, még is kijelenté: hogy az üdvösebb, mint az ellenzék minden javaslata; szerinte Peel legjobban ismeri az ország ipar- 's kereskedelmi állását, 's 's miért is ne? mond szónok, avagy nem folyé Peel minden ereiben kereskedő vér? miként benőnk; ő nem normann, nem aristokrata; ő pamut-fonó-gyárból került ki, 's tudja: hogy ismét oda kerülend. Helyzete nehéz; de azon helyzetre alkalmasbat mint ő, még is aligha találhatnánk. — Ezután szónok hasonlítá a' minisztert Móricz hghhez, később szász választó fejdelemhez; és a' mese egeréhez, mely oroszánt szabadított meg. „Peel, folytatja szónok, valóságos eger; szalanként rája el a' kötéltárványát, melyek az ipart 's kereskedést, mint lenyűgött oroszánt kötve tartják; mostani tervében egyszerre 450 kötéltárványt rágott el (enynyi behozatali cikket ment fel Peel terve vám alól). Bizzátok magatokat egészen ezen emberre, véretek pezség abban; olly tervet készített ő, mely Anglia kereskedését egyenesen a' szabad kereskedés elysiumába taszítja. Majd jön idő, midőn ezen ember azt mondja: „úines vám“ és nem lesz vám. Nem a' mi hibánk, hogy ellenségünk (toryk) barátságosabban gondoskodnak rólunk, mint barátnink (whígek, kikhez szónok is tartozik) ezek soha sem akartak semmit, nem is tudtak semmit. Azért csak becsüljük meg ezen emberünket, nem sokára szabad kereskedés lesz Angolország küzdelmének béré 'stb.

Londonban van egy társaság, melynek célja a' szükségben szenvedő idegenek en segíteni. Ezen társaság mart. 5én tartá évi közgyűlését; a' választmányi jelentésekből kitetszik, hogy az elmúlt évben 102 idegen látatott el szükséges pénzsegélyvel, hogy hazájokba térhessenek koldulás vagy éhenhalás nélkül; és 2289 idegen kisebb vagy nagyobb segítségben részesítettet. Ezenfelül vannak a' társaságnak számos nyugalmazottjai, kik egészen általa tápláltatnak. Összes bevétele mult évben 4253 ft st. tett, melyből 496 font a' mostani évre maradt fen. Ezen társulatnak az orosz czár Londonban létekor 1000 's a' szász király 100 ft stget ajándékoztak. A' jelentésből kitetszik még: hogy ezen egylet alakulta óta 600,000 szűkölködő idegen személyt látott el szükséges segítséggel. A'

gyűlés ujjlag 15 tehetetlen külföldit iktatott a' nyugdíjasok sorába. Sok illy intézetet másutt is!

Franciaország.

Párisban közbeszéd tárgya most azon párviadal, melyben Dujarrier a' Presse felelős kiadója elvívett; az eseményt okaival együtt különféleképp adják elő; legtöbben abban egyeznek meg, mit előbbi számunk közle; nem tartjuk még is fölöslegnek a' következőket ide iktatni: Mart. 1jén lapszerkesztők-kezelők- és írókbul társaság gyűlt össze barátságos lakomára a' Freres Provencauxban, hova 10—12 párisi színész is meghívott. Dujarrier a' társaságban szokása szerint elménczedett a' gunyolódásig, 's ekkép közle, és Royer de Beauvoir közt heves szóváltás történt, 's habár Fleurs gr. néha néha gondzóleg szolt is közbe, a' szóváltások fél kihívással végződtek. Asztal után a' társaság játékhöz ült. Beauvoir félre hitta Rosemond de Beauvallont, 's felszólítá ezt segédének, ki elfogadja a' megfiztetést. E' pillanatban szoltatott Beauvoir beteg anyjához, Beauvallon pedig játékasztalhoz ült, hol Dujarrierral ingerült szóvitába ereszkedett. Másnap reggel Beauvallonegy tanuval meglátogató Dujarriert, 's ezt Beauvoir nevében kihíttá; a' kihívott elfogadja. E' közben meghal Beauvoir anyja, 's a' fiu nem vihatott. Most Beauvallon egyenesen maga nevében tevő a' kihívást, mert — állítása szerint ő meg van sértve, azon felül sógorának Granier de Cassagnacnak baja is el lenne igazítandó, ki iránt Dujarrier az elégtételt megtagadja. A' párviadal mart. 11ére tüzetett. Dujarrier segédei voltak vicomte de Boigne; és Bertrand Arthur; Beauvalloné: Fleurs gr. és de Guillon. A' határozott napon a' boulognei erdőbe jutván, a' lövési tér 45 lépésre jelölletett, de szabad volt a' végpontról 25 lépést előre menni és e' menet közt löni tetszés szerint. A' bajvivók az adott jelre megindultak; először Dujarrier lött, — de nem talált; Beauvallon megállt, irányzott, lött, 's ellenfele agyban sértve összerogyott, 's kevés percz után megszűnt élni. — Beauvallon azonnal a' rendőr-főnökhöz ment 's előadván az eseményt, felszólítá ezt: személyével a' törvény értelmében cselekvésre. A' rendőr-tiszt Delessert felett, „hivatalos jelentés hiányában önt most nem fogatom el, de holnapig a' szükséges utasítást megszerzem.“ A' tettes használván ez alkalmat Belgiumba menekült. Dujarrier 30 éves volt, 50 ezer fr. évi jövedelemmel, anyján kívül semmi rokona sem volt. Eszes és szorgalmas író gyászol benne a' francia journalistica. Halála előtti este végrendeletet írt, melyben egy színésznőt a' Palais royal színháznál általa bírt 18 részvény örökösévé teszi, 's ez adott némellyeknek alkalmat azon gyanúra, mintha e' viadal a' színész miatt történt volna. 13án temettetett el a' szerencsétlen, ki csak mozoghatott, kísérté a' koporsót. A' sírparton Girardin Emil gyászbeszédet tartott felette. A' segédek elfogattak. (Egyik előbbi számunkban szöcsere miatt hiba történt: „a' Globe lött“ így kérjük igazittatni: „a' Presse“ 'stb.)

Mart. 15ki követkamrai ülésben Montlaville Chapuys hirlapok bélyegadóit tárgyazó indítványát visszahúzta, minthogy a' rá vonatkozó választmányi módosítások olly igen elágozának, hogy összpontosittatásuk épen lehetlen vala. — A' Muret de Bordnak az ötös kamatesökentést szorgalmazó indítványára véleményzést végett kinevezett választmányban nyolcz tag pártolója és egy ellenzője lön a' javaslatnak, t. i. Tracy, kit a' többi csupa elvtiszteletből elnökévé választott. 18án Duvergier Hauranne indítványa a' titkos szavazatok megszüntetéséről tárgyalatott 's végeztetett be; gr. Salvandy közoktatásügyi minister az indítvány ellen beszélt, mert a' titkos szavazás védé meg a' restauratio alatt Franciaország szabadságát 'stb. Odillon Barrot válaszóla: hogy az akkor megvédett szabadság jelenleg csak nyilvános szavazás által tartathatik fenn továbbra. A' kamra a' bizottság javaslatát elfogadja, de Dupin indítványa következtében azon kivétellel, hogy a' titkos szavazatnak — mint eddig 20 tag kivanatára (a' bizottság szerint 40 tag) leendő helye. Az egész javaslat felállítás és ülvemaradás mellett elfogadtatott. E' szerint egyes cikkek feletti szavazás ezentul is felállítás és ülvemaradás által történik, de ha 10 tag osztályonkénti és 20 tag titkos szavazást törvényesen sürgethet; ugyanez történik a' t javaslatokra néve is. Ezen határozat törvényes erővel bír a' nélkül, hogy akára pártok egyezése, akár a' király szentesítése kívántatnék hozzá.

2-4 Ház-árverés. Sz. k. Buda fővárosában főtvezében a' Dunasoron 58k sz. a- latti az új híd... 1845. április 10k napján a' városi telekhiva- talban utóljára fog árvereztetni...

A' cs. k. szabadítékos duna-gőzhajózási első társaság t. cz. részvé- nyeseinek

Ideai közgyűlése

f. 1845ki april hava 9kén délelőtti 8 1/2 óraker veszi kezdetét Bécsben, un- ter den Tuchlauben' név alatt ismert 558k számú házban; a' hangászegyleti te- remben cs. k. udvari biztos ur jelenlétében.

A' szavazattal bíró t. cz. részvényesek belépti jegyeiket — mint szinte a' ki- tűzött gyűlési tárgyak sorát april 5kétől kezdve átvehetik Bécsben a' társaság középonti hivatalában; Bauernmarkt 582 szám alatti házban. 3-3

N. szabad kir. Szeged városa részéről közhírré tétetik, hogy az utcai köve- zésre három egymást követő évre f. 1845k május 1től kezdve 1848k május 1ig szükséges jömineműségű tört köveknek árcsökkenése f. é. april 24ere határozta- tott legyen. Ezenkint Arad-tájéki bányákból egy száz, ledincei bányákból egy száz ötven, a' mohácsi bányákból egy száz ötven — öszvésen 400 k. öl kivátnak olly formán, hogy a' most említett mennyiségek felemindekor augustusvégeig, másik fele május 1jeig okvetlen beszállítsák, elmulasztás esetében a' vállalkozó 100 pengő frt bírsággal fog büntettetni.

A' tolnai Szeder-selyem-egylet az alapszabályok értelmében ez esztendőben következő selyemvállalat iránt tartandó tavaszi és tisztújító közgyűlése april hó- nap 21d. napján fog Szegzárdon a' ns megye házában reggeli 10 óraker tartatni, melyre a' t. cz. részvényes urak a' általjában minden ügybarát szívesen meghi- vatnak. Egyszersmind kéretnek a' részvényes urak, hogy f. 1845k esztendőre járó részvénytartozásukat a' kihíresztelés napjától kezdve május 15d. napjáig, a' mult évekről elmaradtakat pedig július 31k napjáig fizessék vagy fizetessék le Albanich Gy. János egyleti pénztárnok unál Szegzárdon, különben az alapsza- bályok 16k szakasza értelmében a' kijelölt határidőn túl három hónap multával a' folyó esztendei nyereséget, mely az egylet javára marad, elvesztik, ezután is hat hónap alatt nem fizetők pedig az egyletből kitérölletnek a' az egylet ér- tékében fekvő részüket, ezen előre általuk elfogadott feltételnél fogva elvesz- tik. Az 1845k eszt. február 21én tartatott választmányi ülés határozata követ- keztében. — Stann Ferencz egyleti jegyző. 1-3

Vizgyógy-intézeti jelentés.

Alulirt ezennel közhírré teszi, hogy a' pesti városigethen több év óta fön- álló vizgyógy-intézet vezérletét magára vállalta. Ide vonatkozó több éves tapasz- talásai — melyeket részint illy cím alatt megjelent munkája: „Fragmente aus dem Reich der fallen Wasser entworfen zu Gräfenberg im Jahre 1839“ (példányai ma- lulirtnál még kaphatók) részint egyéb hiteles adatok által behizonyíthat — bá- torítják őt, midőn most már némi bizodalommal ajánlja szenvedő emberbarátinak segedelmét főképp olly bajokban, melyeket Graefenbergben szerencsésen kigyógyít- tatni látott, vagy önmaga saját tapasztalásából kigyógyított; millenyek: esz, kösz- vény, görvély, bujasesnyv, sörör, idegyöngeség, fehérfolyás, megrogzított feké- lyek, sápadtság, sat. Az intézetben adandó élelem és szállás iránt bővebb tudó- sítást vehetni bérmentes levél útján vagy másképen alulírottánál; szóbelileg 10—12 óraker délelőtti; ágyneműt minden esetre a' betegek sziveskedjenek magokkal hozni. Az intézet april 1én nyitattik meg. Dr. Oesterreicher Illés Pesten, Te- rézváros, ujuteza, Giergl kártyafestő-házban. 3-3

2-3 Versenyzési hirdetés.

A' nm. m. k. helytartó-tanács 1845k évi mártius 11én kelt, 9,414. szám alatti kegyes rendelete következtében ezennel közhírré tétetik, hogy ó. cs. a' apost. kir. felsége által a' magyar kir. tudományos egyetemen a' gyakorlati mértan, és viz- építészeti tanítója mellé, egy 300 pengő forint fizetéssel ellátott segédi állomás létrehozása, azon megjegyzéssel legke- gyelmesebben rendeltetett meg, misze- rint az említett állomásra kinevezendő e- gyed e' mineműségbeni alkalmazását, mint a' többi egyetemeni segédek, csak két évig bírassza.

Ezen állomás elnyerhetése végett az illető folyamodók következő feltételekre figyelmesteknek:

1. A' magyar nyelvbeni tökéletes jártasság és előadási tehetség kivül a' kiszabott mérnöki tudományokból kiál- lott szoros vizsgálatokat tanúsító oklevél- lel bírjanak.

2. A' mérnöki műszerekkel u. m. theodolittal, tükör- és lejtmérővel ügye- sen bántani tudjanak, valamint az építészeti tervezésbeni ügyességök kitüntetésül is az út-, hid-, viz-, és malomépítészet- ből, tetszés szerint választva, egy az il- lető rajzokkal, előmértékekkel a' költség- vetéssel ellátott tervet mutassanak be.

3. A' folyamodások, melyekben a' religio. kor, és lakhely kimutatandók, a' bölcsészeti-kar igazgatóságánál folyó 1845 évi május tizenötödikeig mulhatla- nul nyújtassanak be, mely napon a' fo- lyamodók a' térkép, projectionalis és kézműtani rajzban teendő próbáikat szok- tott felügyelés alatt készítendik. Kelt Pesten mart. 25én 1845. A' bölcsészeti i- gazgatóság által. Szoblahói Pálma Elek a' pesti kir. tud. egyetem tanácsjegyzője.

Hirdetvény.

A' Magyarországon létező királyi bécsi Ferencz-Csatorna meghosszabbításánál elő- forduló földmunkálatok iránt.

A' földmunkálatok az érintett csatorna- meghosszabbításnál, legfelsőbb rend- lésű következtében, árlejtés s irott a- jánlatok benyújtása után a' legkevesebbet követelőnek fognak általengedtetni. Er- renéve a' tervek a' munkálatok leírása, különféle munkanemek árjegyzéke, s a' költségszámítás, a' munkálatok mennyi- sége s mineműségének előadásával az é- pítvényi vállalat általános és különös fel- fételeivel együtt, mindennap a' hivatalos órák alatt valamint Budán a' m. kir. udv. Kincstárnak, úgy Bécsben a' közönséges cs. k. Kincstárnak kiadó-hivatalánál meg- tekinthetők.

Ezen vállalatnál általjában e' követ- kező kiszabások határozatnak meg:

1) Az 5075 öl hosszúságú csatornai medernek 60' 0" 0" fokig (Cotte) 7 öl 2 láb széles talpra eszközöndő kiásatása a' Duna bal partján a' legmagasb vizállás fö- lött 3 lábnyi magasságra tervezett töltés emelendésével együtt egészben, azaz min- den mellette előforduló munkák és kellé- kekkel együtt kitétetni, és csak egy vál- lalkozónak, vagy vállalkozó társulatnak, mely egy teljeshatalmu megbízott által képviseltetendő leszen s millenyek tagjai minden esetre együtt s egyetemben sza- vatosan egyik a' másikért lekötendőnek leszenek, létesítendő végett általenged- tetni fog. Ezen 5075 öl hosszúságu meder- ből 120 öl 10 lábnyi fenék-szélességre és 60' 0" 0" fokig 1555 öl egészen kiásandó, 19500pedig mocsáros területen többé ke- vesébb mélyzendő, és szélesbitendő, vég- re 1450 ölnyre már eléggé mély árkok

esupán lejtésülések s a' szakadások és fokok eltöltésével, vontató-járdával ellá- tandók leszenek, s minthogy a' Csatorna- ásás egy része viz alatt történeudik, ennek kivételére a' vállalkozónak egy kotrógö- gép hozzá tartozó gépmesterrel és fűtővel időszakonkénti használás végett ajánlta- tik, olly feltétellel azonban: hogy a' gép használata alatt ezzel összekötött min- denemű költségeket a' vállalkozó saját- jából viselni és a' gőzgépet tökéletes jó karban visszaállítani köteleztetik.

2) Az egyes munkálatok, melyeket a' vállalkozó 1846k eszt. november 1ső napjáig bevégezni köteles leend s az a- zokért felszámított költségek öszvegei e' következők:

Table with 2 columns: Item description and Amount. Items include: Az egész kiásás s egyéb földmunkála- tokért, az erdőirtásért, a' nádirtásért, különös eszközökért, s előre nem látott e- setekre nézve, az e- gész kiásás s egyéb földmunkálatokért.

felszámított költség- nek 4% vagy öszve- sen pengőben . . . 147.786 ft 15 1/2 kr.

A' fentebbi költségek, általános öszveg gyanánt, olly formán állapítatnak meg, hogy a' fizetés a' külön munkálatokért ki- számított egységi árban (Einheitspreise) te- kintetbe véve az érintett általános ösz- vegből megajánlandó száztólengedvényt, csak akkor történeudik, ha a' Csatorna területi folyamataiban valamely lényeges változás jöne közbe; azért a' vállalkozni kívánók ajánlataikban nemcsak nyilván kiteendik, mely száztóli mennyiséget a- karnak az egész építési öszvegűt enged- ni, hanem egyszersmind határozottan kijel- lentendik, hogy azon száztóli engedvény azon esetben is fenáll, ha a' munkálatok csak egyes része lenne külön fizetendő.

3) Az irott ajánlatok, melyek vagy Budán a' m. k. udv. Kincstár, vagy Bécsben a' közönséges cs. k. Kamara kiadó-hiva- talánál, ezen hivatalok igazgatója által ki- adandó általvételi térletvényekkel, min- den nap a' szokott hivatalos órákban, a- zokban legfeljebb 1845k évi május hó 6k napjának déli 12k órájáig okvetlen be- adandók, jól lepecsételve s kiülről ezen felirattal: „Vállalási ajánlat a' Magyaror- szágon létező k. bécsi Ferencz-Csatorna meghosszabbításánál előforduló munkála- tokra“ ellátandók leszenek.

Az ajánlat tartalmaznia kell: a) a' száztóli engedvénynek a' fen kitétt általános öszvegből, mellyel az ajánlko- zó az érintett munkálatokat végbe vinni magát leköteli, ezen száztóli engedvény szám- s betű szerint kijelentendő.

b) Azon nyilvános kijelentésnek, hogy az ajánlkozó az általános és külö- nös építési feltételeket, a' munkálatok le- írását és általjában valamennyi ezen épít- vényt illető tervekét és költségszámításo- kat megtekintette, azokat kellően megér- tette s neve aláírásával ellátta legyen s az abban előforduló határozatokat pontos- san megtartani kívánja.

c) A' hiteles behizonyítottnak az a- jánlkozó által már létrehozott építvé- nyekről s az ő tehetség s képességéről a' jelen vállalkozás kivételére való nézve — végre

d) keresz- s családi neve sajátkezü aláírásának, az ajánlkozó állapotja s lak- helye megjegyzésével.

Minden ajánlatához csatolandó leszen a' bécsi cs. k. közönséges kincstári pénztár, vagy a' budai m. k. kincstári főpénz- tárnak azon hivatalos bizonyítványa, hogy az ajánlkozó a' fen kitétt kiszámított ösz- vegből eső 5 petnyi bánatpénzt 7400 ferral pgő pénzűl vagy készpénzben, vagy te- hermentes ausztriai státuskölcsönlevelek- ben, melyek a' letéti napot megelőző bank napján létező bankterekben beszá- mitandók leszenek, letétt legyen; vagy pe- dig egy a' bánatpénzhez arányos, a' cs. k. bécsi Kincstár ügynöksége (procuratura) vagy a' m. kir. ügyek igazgatósága által elfogadhatónak ismét kezességi biztosí- ték melléklendő leszen.

Azon ajánlatok, mellyek ezen kité- zéseknek tökéletesen meg nem felelnek, vagy mellyben a' kiszabott feltételektől eltávzások történeudik, s mások tételnek, tekintetbe vétetni nem fognak.

5) Benyújtott ajánlatok többé vissza nem adatnak s az ajánlkozó beadott aján-

latára nézve a' beadási naptól fogva az e- iránt hozandó végzésig lekötelve ma- rad, a' kötelezés a' Kincstárnak nézve pedi- csak azon naptól kezdődik, mellyben a' nm. m. k. udv. Kincstár részéről az aján- latra a' helybenhagyás kimondatik.

6) A' benyújtott ajánlatok fen kité- zött napon az e' végett nevezett biztossá- g által felbontatnak, és csak azok fognak te- kintetbe vétetni, mellyek szabályszerin szerkesztve, s a' fentebb kijelölt bizonyít- ványokkal ellátva vannak. Elsőbbség azo- ajánlatnak fog adatni, melly a' Kincstár- nézve leghasznosbnak fog találtatni felté- ven, hogy az ajánlkozó személyes tulaj- doninál s tárgyszerűtől fogva is elég séges biztosítékot nyújt.

7) A' mint valamelyik ajánlat elfo- gadtatása elhatározva leszen, azonnal a' vállalkozó arról értesítettni s vele szer- ződés kötöttni fog.

A' többi ajánlkozónak letétt bánat- pénzök s öket illető okleveleik vissza- adatni s ez által ök az elfogadott leköté- lezésekről ajánlataikra nézve felmentet- tnek. A' vállalkozó által letétt bánatpénz- biztosítékul visszatartatik; mindazáltal megengedtetik neki a' helyett egy más e- légséges biztosítékot állítani.

8) Ha a' vállalkozó azon időre, melly tudára fog adatni, a' szerződés-kötésre a' létesítendő munkálatok általvételle- sem személyesen sem meghíztatja álta- meg nem jelenend; akkor a' Kincstárnak szabadságában álland, a' letétt bánatpénz- ből 5000 pgő frtot letatározatni. Ha pedig további felszólításnak sem enged, akkor a' Kincstár jogosítva leszen, a' szükséges- seket a' vállalat kivételére, a' vállalkozó minden további meghallgatása nélkül az ő kárára s költségre elrendelni.

9) A' fizetések a' vállalkozónak mun- kálkodásai haladása arányához képest részletesen fognak történni:

Errenéve a' száztóli engedvény le- rovása mellett mutatkozó építvényi ösz- veg 40-gyenlő részletre osztatni s a' vál- lalkozónak következő módon fog kifizét- tetni:

Mihelyt a' vállalkozó annyi munkát bevégezt, hogy az az első részletre eső járandóságot értékeben két harmadával felülmulja, igénye leszen az első részlet ki- fizetésére. A' második részletet megkapja, midőn a' két és két harmad részlet som- máját megérdemelte, s e' szerint köte- leztetik mind annyiszor, a' mennyiszor va- lamenny részlet kifizetését igényelnek, két harmadával többet, mint ez felér, a' mun- kából bevégezni. Ezen mérleg szerint fog folytatatni a' fizetés egész az utolsó- előtti részletig. Az utolsó előtti s az utolsó rész- let pedig csak akkor fog a' vállalkozónak kifizettettni, midőn a' végső ünnepélyes megvizsgálás (Reklaudirung) s végső nyil- ványosítás (final Liquidirung) megtörtént, s erre nézve a' nm. m. k. udv. Kincstárnak helybenhagyása következtet.

Midőn a' vállalkozó munkálatai után valamely részlet kifizetését igényelni kívánja, akkor neki a' kincstári építési fel- ügyelőség részéről, melly a' munkálat fo- lyamáról rendes naplót vezetni fog, bizo- nyítvány kiszolgáltatóndó leszen, mellyel a' vállalkozó a' kifizetendő pénz utalvá- nyozása végett a' nm. m. k. udv. Kincstár- nál magát jelentend.

A' mennyiben az egész építvényi ösz- veg közbejött módosítások következté- ben csekélyebb lenne, mint a' költség- számításban foglaltatik, erre a' bizonyít- vány kiadásában olly módon fog tekintet vétetni, hogy a' végső ünnepélyes vizsgá- latig a' jelen szakasz elején érintett rész- letből kettő folyton fizetetlen marad- jon.

Ha pedig ezen somuák egyike vagy másika felülmulatnak, akkor a' vállalko- zónak meg lesz engedve, előleges fizetés- ért folyamodni, melly részire csak a' nm. m. k. udv. Kincstár különös engedelmé mel- lett teljesíthetetik. De ezen esetben is két részleti járandóságnak a' tökéletes nyil- ványosításig visszatartóztatva marad- nia kell. Budán mart. 18. 1845. 1-3

Ajánlkozás.

Egy tapasztalt mezei Gazda s okle- veles baromrivos, magyarul és más a' hazában divatozó nyelven beszél és ír; a' juhnevelés, czukorrépművelés, czu- korfőzés és szeszes italok készítéséhez ért, ajánlja szolgáltatást. Bérmentett leve- let elfogad Székely ur könyvkötő Fehér- hajó utca 660 sz. Pesten. 2-2